

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRIDOBIVANJE NEPOVRATNIH SREDSTEV IZ SKUPNE KMETIJSKE
POLITIKE: ŠTUDIJA PRIMERA**

Ljubljana, september 2010

MATEJA VOLK

IZJAVA

Študent/ka **Mateja Volk** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom **dr. Jelene Zorić**, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 2. 9. 2010

Podpis: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 KMETIJSTVO IN KMETIJSKA POLITIKA V EU IN SLOVENIJI	2
1.1 SKUPNA KMETIJSKA POLITIKA EU	2
1.1.1 <i>Nastanek ter cilji in načela SKP</i>	2
1.1.2 <i>Mehanizmi SKP</i>	3
1.1.3 <i>Politika razvoja podeželja</i>	4
1.2 KMETIJSKA POLITIKA V SLOVENIJI	5
2 SREDSTVA EVROPSKE UNIJE KOT VIR FINANCIRANJA SKP.....	8
2.1 FINANCIRANJE SKP	8
2.1.1 <i>Razvoj financiranja do leta 2007</i>	8
2.1.2 <i>Financiranje SKP v finančni perspektivi 2007–2013</i>	9
2.2 SREDSTVA ZA FINANCIRANJE RAZVOJA PODEŽELJA V SLOVENIJI V OBDOBJU 2007–2013	10
2.2.1 <i>Programiranje in izvrševanje</i>	10
2.2.2 <i>Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013</i>	11
2.2.3 <i>Program razvoja podeželja 2007–2013</i>	11
3 POSTOPEK PRIDOBIVANJA SREDSTEV IZ PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA V SLOVENIJI.....	13
3.1 UKREPI 1., 3. IN 4. OSI PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA	13
3.1.1 <i>Pristop k prijavi</i>	14
3.1.2 <i>Priprava prijavne dokumentacije</i>	14
3.1.3 <i>Ocenjevanje projektov, prispelih na razpis</i>	14
3.1.4 <i>Izplačila sredstev in obveznosti upravičenca</i>	15
3.1.5 <i>Nadzor nad izvajanjem ukrepov</i>	16
4 PRIMER SOFINANCIRANJA KONKRETNEGA PROJEKTA.....	16
4.1 OPIS PODJETJA	16
4.2 PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI	17
4.2.1 <i>Lesnopredelovalna industrija v Evropski uniji</i>	17
4.2.2 <i>Lesnopredelovalna industrija v Sloveniji</i>	18
4.3 UKREP 123 – DODAJANJE VREDNOSTI KMETIJSKIM IN GOZDARSKIM PROIZVODOM	19
4.4 INVESTICIJA V KURILNICO NA BIOMASO	22
SKLEP	24
LITERATURA IN VIRI.....	26
PRILOGE	

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Razvoj podeželja 2007–2013</i>	5
--	---

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Finančni okvir EU za obdobje 2007–2013</i>	9
<i>Tabela 2: Finančna sredstva po posameznih oseh Programa razvoja podeželja ter delež sofinanciranja EKSRP v Sloveniji za obdobje 2007–2013</i>	11
<i>Tabela 3: Odstotek priznanih vrednosti posameznih naložb v okviru ukrepa 123 glede na velikost podjetja</i>	21
<i>Tabela 4 : Merila za ocenjevanje vlog</i>	22

UVOD

Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) se je le-ta vključila v aktivno izvajanje skupnih politik EU, s tem pa si je tudi zagotovila možnost pridobivanja sredstev iz proračuna EU. Največ sredstev iz proračuna EU v obdobju finančne perspektive 2007–2013 je namenjeno trajnostni rasti. Čeprav je skupna kmetijska politika (v nadaljevanju SKP) ena najstarejših in še vedno najpomembnejših politik EU, se je delež sredstev, ki ji je namenjen, v obdobju 2007–2013 zmanjšal glede na Agendo 2000, in sicer sedaj predstavlja okrog 40 % vseh sredstev. Reforma v okviru Agende 2000 je nadalje opredelila politiko razvoja podeželja kot drugi steber SKP. Politika razvoja podeželja pridobiva na pomenu, saj se EU zaveda, da podeželska območja predstavljajo kar 90 % celotnega ozemlja EU, in da na njih živi več kot 50 % vsega prebivalstva.

Glede na to, da Slovenijo prekriva kar 58,5 % gozdnih površin, kar jo med državami EU uvršča na tretje mesto (za Finsko in Švedsko), bi morala biti lesnopredelovalna dejavnost paradna panoga slovenskega gospodarstva. A vendar temu ni tako; izguba trgov v tranziciji in zmanjšanje sredstev za inovacije je močno zmanjšalo moč te dejavnosti v Sloveniji. Prav zato je še toliko pomembneje, da se tudi v tej panogi s pomočjo sredstev EU vlaga v razvoj in investicije. Obenem je seveda potrebno pri nadaljnjem razvoju gospodarstva upoštevati tudi merila o zmanjšanju toplogrednih plinov, kar je ob večji rabi lesa mogoče. Kubični meter lesa namreč akumulira približno eno tono ogljikovega dioksida (CO₂), torej z uporabo lesa namesto drugega materiala preprečimo eno tono emisij CO₂ v atmosfero.

Namen pričujočega diplomskega dela je proučitev možnosti financiranja naložb podjetij iz skupne kmetijske politike EU. Širši javnosti je prav gotovo bolj znano pridobivanje nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU kot pa pridobivanje sredstev iz drugih programov, ki so pod okriljem posameznih ministrstev Republike Slovenije. Cilj diplomskega dela je, da na konkretnem primeru mikro podjetja, ki se ukvarja s prvo stopnjo predelave lesa, ovrednotim pomen črpanja sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ki spada pod okrilje skupne kmetijske politike in jo v Sloveniji upravlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP).

Poleg Uvoda in Sklepa, diplomsko delo sestavljajo še štiri poglavja. Najprej bom predstavila SKP, njen nastanek in cilje, razložila mehanizme, s katerimi je opredeljeno delovanje SKP, ter opisala vse pomembnejšo politiko razvoja podeželja. Nato bom opredelila kmetijsko politiko v Sloveniji. V drugem poglavju obravnavam financiranje SKP in v okviru kmetijske politike tudi financiranje razvoja podeželja v obdobju 2007–2013. V nadaljevanju bom na splošno podala sam postopek pridobivanja sredstev iz EKSRP. Zaradi obširnosti teme se bom osredotočila zgolj na postopek pridobivanja sredstev za 1., 3. in 4. os Programa razvoja podeželja. V zadnjem poglavju bom analizirala konkreten primer sofinanciranja projekta. Najprej bom podala opis podjetja in lesnopredelovalne dejavnosti, nadaljevala s podrobnejšo predstavitevjo ukrepa Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom ter za konec ovrednotila pomen

pridobljenih sredstev iz EKSRP za uspešnost izpeljane investicije in uspešnost poslovanja izbranega podjetja v prihodnje.

1 Kmetijstvo in kmetijska politika v EU in Sloveniji

1.1 Skupna kmetijska politika EU

Kmetijstvo je bilo, za premogom in jeklom, eden prvih sektorjev, ki je dobil pozornost s strani oblikovalcev evropske politike (Eurostat, 2009b, str. 333). Že več kot štirideset let je skupna kmetijska politika (v nadaljevanju SKP) ena najbolj pomembnih politik Skupnosti. To potrjujeta dva argumenta. Prvi argument je, da je okrog 40 % površine EU kmetijsko obdelovane (Eurostat, 2009b, str. 333), drugi argument pa se nanaša na proračun Skupnosti. V sedemdesetih letih je namreč Skupnost kmetijstvu namenila več kot 75 % celotnega proračuna, po številnih reformah pa se je ta delež znatno znižal, leta 2005 je predstavljal le okrog 50 %. Ta odstotek pa se še znižuje (European Commission, 2007, str. 3).

Leta 1997 je kmetijstvo EU-27 (skupaj z lovom in ribištvom) predstavljalo 2,8 % bruto dodane vrednosti (BDV), leta 2007 pa le še 1,9 % BDV (Eurostat, 2009b, str. 77). Leta 2005 je bilo v EU-27 14,5 milijonov kmetijskih gospodarstev, od tega jih je bilo skoraj 30 % lociranih v Romuniji. Leta 2009 je bilo na kmetijskih gospodarstvih v EU-27 skupaj polno zaposlenih 12,7 milijonov ljudi (Eurostat, 2009b, str. 336).

1.1.1 Nastanek ter cilji in načela SKP

Skupna kmetijska politika predstavlja nadaljevanje protekcionističnega pristopa, predvsem Francije in Nemčije, do kmetijstva v Evropi. SKP je bila opredeljena že v Pogodbi o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti (EGS), ki je bila podpisana 25. 3. 1957 v Rimu, v veljavo pa je stopila 1. 1. 1958 (Cunder et al., 1997, str. 41). V 39. členu Rimske pogodbe so opredeljeni cilji SKP (Folmer et al., 1995, str. 11-12):

1. povečati kmetijsko produktivnost s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
2. s tem zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
3. stabilizirati trge;
4. zagotoviti redno preskrbo;
5. zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.

Leta 1960 je Svet sprejel tri načela SKP (Neal, 2007, str. 65), in sicer:

- Enotnost trga, kar pomeni, da lahko proizvodi brez carinskih ali drugih necarinskih ovir krožijo med državami članicami. Poleg tega to načelo opredeljuje, da lahko obstaja le enotna tržno-cenovna politika.
- Prednost domači pridelavi, kar implicira, da imajo na skupnem trgu Skupnosti dobrine držav članic prednost pred uvoženimi.
- Finančna solidarnost, ki je sestavljena iz dveh delov: 1.) stroški, ki nastanejo kot posledica delovanja SKP, so financirani iz proračuna Skupnosti, ter 2.) vsi davčni prihodki, ustvarjeni s strani SKP, predstavljajo prihodke Skupnosti.

Kljub temu, da je bila SKP opredeljena že leta 1957, nekateri teoretiki štejejo za začetek SKP šele leto 1962, ko je Svet ministrov sprejel sklep o ustanovitvi Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (v nadaljevanju EKUJS), s čimer se je pričelo uresničevati načelo finančne solidarnosti (Cunder et al., 1997, str. 41).

1.1.2 Mehanizmi SKP

Načini delovanja SKP so v skladu z Ustanovitveno pogodbo zapisani v posebnih predpisih – tržnih redih. Tržni redi so zakonska podlaga skupne kmetijske politike, ki veljajo za posamezne kmetijske produkte (žita, meso, mleko, sadje, itd.). Skupnost je v predpise vgrajevala različne zaščitne instrumente, ki so usmerjeni v urejanje cenovne ravni kmetijskih pridelkov. S tem SKP podpira pridelavo ali prodajo različnih proizvodov, ureja obseg in vrsto zalog ter predvsem izvaja ukrepe zunanjetrgovinske politike (Cunder et al., str. 54). Ukrepe skupnih tržnih ureditev, ki so podrobneje opisani v Prilogi 2, delimo na naslednje skupine (Čebular & Grahek, 2003, str. 109-110):

- ukrepi zunanjetrgovinske zaščite,
- ukrepi za omejevanje proizvodnje,
- intervencijski ukrepi in
- neposredna plačila.

Posamezne tržne ureditve so kombinacija naštetih ukrepov, glede na intenzivnost in oblike poseganja pa lahko posamezne skupine kmetijskih pridelkov ločimo na nekaj skupin. SKP ščiti predvsem kmetijske proizvode, kot so mleko, sladkor, žito in goveje meso, pri katerih prehaja od sistema cenovnih podpor na neposredna plačila ter ukrepe za omejevanje proizvodnje. Za sredozemske pridelke je značilna nizka zunanjetrgovinska zaščita z obsežno uporabo neposrednih plačil. Na trge prašičereje, reje perutnine ter na trg pridelave sadja in zelenjave EU poseže šele takrat, ko se poslabšajo tržne razmere (Čebular & Grahek, 2003, str. 110).

Reforma v okviru Agende 2000 je ukrepe za uresničevanje ciljev skupne kmetijske politike razvrstila v dva t.i. stebra SKP. Prvi steber predstavljata dva dela, in sicer že zgoraj opisana neposredna plačila in tržne intervencije (Erjavec, 2007, str. 4). Drugi steber SKP predstavlja politiko razvoja podeželja in je po obsegu veliko manjši kot prvi steber. Njegova naloga je

izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja ter kakovosti življenja na podeželskih območjih skozi posamezne strukturne ukrepe (Mrak, et al., 2007, str. 46).

1.1.3 Politika razvoja podeželja

Politika razvoja podeželja predstavlja izredno pomembno politično področje. Po podatkih Evropske komisije podeželska področja predstavljajo 91 % ozemlja EU in na njih živi več kot 56 % prebivalstva sedemindvajsetih držav članic EU. Začetki politike razvoja podeželja segajo v leto 1972, ko so bili postavljeni prvi ukrepi, ki so temeljili na treh direktivah, in sicer (Massot, 2008):

- direktiva za moderniziranje kmetij,
- ukrepi za spodbujanje kmetijstva ter
- ukrepi za socialnoekonomsko vodenje in izobraževanje kmetov.

Leta 1974 je bila tem trem direktivam dodana še četrta, in sicer direktiva za gorsko in hribovsko kmetovanje. Zgornje štiri direktive so veljale do leta 1985, ko jih je nadomestila Uredba Sveta o izboljšanju učinkovitosti kmetijskih struktur. Uredba je vključevala ukrepe za spodbujanje naložb v kmetijskem sektorju, pomoč za mlade kmete, pomoč za gozdarstvo, pomoč za načrtovanje rabe zemljišč ter podporo za gorsko in hribovsko kmetovanje. Vsi ti ukrepi, ki so bili opredeljeni z uredbo, naj bi se sofinancirali s strani usmerjevalnega oddelka Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada ter s strani držav članic. Z reformo strukturnih skladov leta 1988 razvoj podeželja ni bil več financiran izključno iz usmerjevalnega oddelka EKUJS, pač pa tudi iz strukturnih skladov (Massot, 2008).

Reforma v okviru Agende 2000 je politiko razvoja podeželja opredelila kot drugi steber SKP. Njen cilj je spremljati nadaljnjo reformo tržne politike (prvi steber). S tem se je SKP v znatni meri usmerila k doseganju ustreznega ravnotežja med obema stebroma. Reforma, ki je bila izvedena junija 2003 in se je začela izvajati leta 2005, se osredotoča na dopolnjevanje dveh stebrov SKP, in sicer uvaja nevezanost¹, navzkrižno skladnost² in modulacijo³. Po tej reformi drugi steber podpira kmetijstvo kot ponudnika javnega blaga na podlagi njegove okoljske in podeželske funkcije ter podeželska območja pri njihovem razvoju. Sporazum iz leta 2003 krepi politiko razvoja podeželja z uvedbo novih ukrepov in zagotovitvijo več denarja EU za razvoj podeželja z zmanjšanjem neposrednih plačil za velike kmete (European Commission, 2006, str. 4-5).

¹ Proizvodno nevezana plačila v obliki enotnega plačila na hektar kmetijskih zemljišč so enaka za vse proizvajalce na določenem območju (MKGP, 2008a, str. 5). Odločitev o proizvodni usmeritvi je prepuščena kmetijskim gospodarstvom glede na njihove konkurenčne prednosti (Rednak et al., 2005, str. 4).

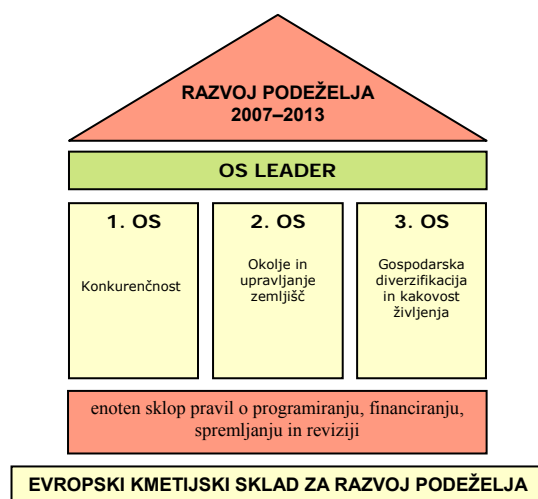
² Kmetu, ki ne izpolnjuje nekaterih pogojev na področju javnega zdravja, zdravstvenega varstva živali in rastlin, okolja in dobrega počutja živali se neposredna plačila zmanjšajo ali ukinejo (Uredba Komisije (ES) št. 796/2004).

³ V sporočilu Evropske Komisije Svetu (2005), Komisija opredeljuje modulacijo kot mehanizem za krepitev drugega stebra SKP. Namen modulacije je zmanjševanje neposrednih plačil in preusmeritev prihranjenih sredstev na razvoj podeželja.

Širitev EU leta 2004 je povečala raznolikost okoliščin v podeželskih območjih, hkrati pa sta se povečala tudi obseg in intenzivnost razvoja podeželja. Z namenom soočenja novih izzivov in kot del priprave na novo finančno perspektivo 2007–2013, so evropske institucije leta 2005 ustanovile enotni sklad za drugi steber SKP, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, ki združuje vse prejšnje ukrepe. V skladu z novo finančno perspektivo je sklep Sveta določil strateške smernice EU za razvoj podeželja. Te smernice opredeljujejo ključne ukrepe za doseganje prednostnih nalog EU, zlasti kar zadeva cilje trajnostnega razvoja z vrha v Gotenbergu in prenovljene lizbonske strategije za rast in zaposlovanje, določenih na Evropskem svetu v Gotenbergu (2001) in Solunu (2003). Kot je prikazano v Sliki 1, so bile določene štiri osi (Massot, 2008):

- os 1: povečanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja,
- os 2: izboljšanje okolja in podeželja,
- os 3: izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva,
- os 4 (os “Leader”): gradnja lokalnih zmogljivosti za zaposlovanje in diverzifikacijo.

Slika 1: Razvoj podeželja 2007–2013

Vir: European Commission, Fact sheet [The EU rural development policy 2007–2013], 2006, str. 7.

1.2 Kmetijska politika v Sloveniji

Med evropskimi državami sodi Slovenija med države z najbolj neugodnimi razmerami za kmetijstvo. Vse kmetijske površine predstavljajo 27,8 % vsega ozemlja. Več kot tri četrtine kmetijskih zemljišč se nahaja na območjih, kjer so zaradi izrazite reliefne razgibanosti, neugodnih klimatskih in talnih razmer ter oddaljenosti in težje dostopnosti proizvodne sposobnosti kmetijstva skromnejše, pridelava pa dražja (Kmetijski inštitut Slovenije, 2009, str. 83). Nadalje, po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije gozdovi v Sloveniji pokrivajo kar 58,5 % slovenskega ozemlja, kar Slovenijo po gozdnatosti uvršča na tretje mesto v Evropi, za Švedsko in Finsko.

Kmetijstvo ima v slovenskem gospodarstvu manj pomembno vlogo, kar kaže tudi podatek o deležu kmetijstva v bruto domačem proizvodu (BDP), ki se iz leta v leto zmanjšuje. Leta 2000 je kmetijstvo predstavljalo 2,0 % BDP, medtem ko je leta 2008 kmetijstvo prispevalo le še 1,1 % BDP. Zmanjšuje se tudi delež kmetijstva v zaposlenosti, in sicer je leta 2000 predstavljal 11,5 %, leta 2008 pa le še 8,4 %. Padanje teh dveh ekonomskih kazalcev je predvsem posledica rasti drugih gospodarskih dejavnosti (Kmetijski inštitut Slovenije, 2009, str. 16-17).

Po podatkih Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development* – OCED) je Slovenija država, kjer podeželje predstavlja kar 89 % celotnega ozemlja, in, kjer živi 57 % vsega prebivalstva. V Evropi imata primerljive deleže podeželskega prebivalstva le še Avstrija in Irska (Erjavec et al., 2001, str. 11).

Pred osamosvojitvijo Slovenija ni imela svoje kmetijske politike, ampak je o njej odločala zvezna jugoslovanska vlada. Lokalne vlade so imele pristojnosti le na nekaterih področjih strukturne politike. Z osamosvojitvijo je morala Slovenija oblikovati svojo kmetijsko politiko. Spomladi leta 1993 je parlament sprejel Strategijo razvoja slovenskega kmetijstva, kjer so bili zapisani glavni cilji in le-ti se ne razlikujejo od ciljev, sprejetih s strani držav članic EU. Ti cilji so (Erjavec et al., 2002, str. 49-51) :

- stabilna proizvodnja kakovostne in čim cenejše hrane,
- ohranjanje gostote prebivalstva, kulturne krajine in kmetijskega proizvodnega potenciala ter varstvo kmetijskih zemljišč in voda pred onesnaževanjem,
- stalno povečevanje konkurenčnosti in
- zagotavljanje paritetnega dohodka nadpovprečno produktivnim pridelovalcem.

Slovenija se je odločila sprejeti protekcionistično kmetijsko politiko, značilno za Zahodno Evropo. V naslednjih letih je prišlo do podpisa številnih sporazumov, ki so prispevali k zmanjšanju celotne ravni zaščite in k naraščanju pritiska v smeri reforme domače kmetijske politike, kar je vplivalo tudi na okrepitev trgovinske povezave s tujino. Leta 1996 je bil podpisan pridružitveni sporazum med Evropsko unijo in Slovenijo (Erjavec et al., 2002, str. 49-51).

Pogajanja z EU na področju kmetijstva so se uradno začela julija 1998, in sicer z enoletnim pregledom usklajenosti slovenskega pravnega reda s pravnim redom EU. Konec leta 1999 je slovenska pogajalska skupina za področje kmetijstva oddala pogajalsko izhodišče. Pogajanja lahko razdelimo na tri sklope, in sicer implementacija pravnega reda, zahteve po odmikih od pravnega reda EU in finančni del. Pri odmikih od pravnega reda EU ločimo začasne (prehodna obdobja) in trajne izjeme. Na začetku je bilo 15 zahtev po trajnih in začasnih odmikih, vendar pa je v času pogajanj Slovenija od nekaj zahtev odstopila. Za nekatere izmed zahtev, ki so bile za EU sprejemljive, je EU obrazložila, da bodo obravnavane z ustrežno proceduro po pristopu Slovenije k EU.⁴ Pogajanja s področja kmetijstva so bila zaključena na zasedanju Evropskega sveta 13. 12. 2002 v Københavnu. Ta pogajanja so bila najdaljša in najboljšejejša izmed vseh 31

⁴ Več o pristopnih pogajanjih na področju kmetijstva zainteresirani bralec najde v spletnem dokumentu Službe Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve z naslovom *Končno poročilo o pogajanjih o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji s poudarkom na sklepnem delu pogajanj*.

pogajalskih poglavij. Bila so zelo uspešna, saj so bili v celoti doseženi vsi štirje zastavljeni strateški cilji⁵ (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve, b.l. , str. 11-21).

S 1. 5. 2004 je v Sloveniji na področju tržno-cenovne politike začela veljati zakonodaja EU. To pomeni, da je bila na EU v celoti prenesena pristojnost za zunanjetrgovinsko ureditev, intervencijske ukrepe in večino ostalih ukrepov na skupnem trgu. Odpravljene so bile vse omejitve v trgovanju med državami članicami, pri trgovanju s tretjimi državami pa so začele veljati skupne carinske tarife EU ter trgovinski sporazumi, sklenjeni s strani EU. Na področju intervencijskih in drugih ukrepov so začele veljati cene, določene v skupnih tržnih ureditvah, ki so praviloma višje kot so bile postavljene v nacionalnih tržnih ureditvah. Vstop v EU je prinesel tudi spremembe na področju financiranja, in sicer je del financiranja neposrednih plačil prevzel evropski kmetijski proračun. Na področju tržnih ureditev so začela veljati vsa določila skupnih tržnih ureditev, ki imajo cilj omejitev rasti proizvodnje. To so predvsem kvote za mleko in sladkor, obvezna praha, obvezna destilacija vina, omejitve pri obnovi vinogradov itd. (Kmetijski inštitut Slovenije, 2005, str. 30-33).

Po Uredbi 1287/95/ES⁶ je Vlada Republike Slovenije 7. 1. 1999 sprejela sklep o ustanovitvi Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP, v nadaljevanju Agencija) kot organa v sestavi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). Agencija je bila ustanovljena z namenom izvajanja programov reforme kmetijske politike in izplačevanja sredstev v okviru predpristopnega programa SAPARD.

ARSKTRP od leta 2000 izvaja ukrepe nacionalne kmetijske politike (Kmetijski inštitut Slovenije, 2009, str. 124), od vstopa Slovenije v EU pa izvaja tudi okrog sto ukrepov SKP, za kar pa je bilo potrebno pridobiti akreditacijo za izplačevanje sredstev iz EKUJS, ki jo je Agencija prejela dobrih pet mesecev po vstopu Slovenije v EU. S tem je Agencija postala polno akreditirana za izvrševanje postopkov pri dodeljevanju finančnih sredstev na področju kmetijstva, živilsko predelovalne industrije in razvoja podeželja. Izvaja ukrepe neposrednih plačil, razvoja podeželja, kmetijskih trgov ter ukrepe za odpravo posledic naravnih nesreč.

Agencija je osrednji povezovalni element med institucijami EU in Slovenije ter upravičenci do sredstev (Kmetijski inštitut Slovenije, 2009, str. 124). Preverja administrativno in vsebinsko ustreznost prispelih vlog in zahtevkov. Pri obravnavi vlog izvaja kontrolo, na osnovi katere obračuna plačila oz. določa zneske za izplačilo v skladu z nacionalno in evropsko zakonodajo. Prav tako pa je zadolžena tudi za pravilno in pravočasno izplačilo odobrenih sredstev končnim prejemnikom ter za poročanje vladnim in evropskim institucijam.

⁵ Zastavljeni strateški cilji so bili: popolna in enakopravna vključitev v pravni red EU, ekonomski položaj kmetov se zaradi vstopa v EU ne sme poslabšati, višine kvot in referenčnih količin, ki so predmet pogajanj ne smejo biti nižje od sedanje ravni proizvodnje v Sloveniji ter rešitve morajo biti prilagojene specifičnim strukturnim in razvojnim problemom slovenskega kmetijstva in morajo upoštevati predvidene spremembe SKP.

⁶ Ta uredba je spremenila Uredbo EGS št. 729/70 o financiranju skupne kmetijske politike.

2 Sredstva Evropske unije kot vir financiranja SKP

2.1 *Financiranje SKP*

Skupni kmetijski politiki je bil tradicionalno namenjen največji delež proračuna EU, ki pa se v zadnjih letih zmanjšuje. Leta 1972 so izdatki za kmetijstvo predstavljali nekaj več kot 75 % celotnega proračuna Skupnosti, v finančni perspektivi 2007–2013 pa se je ta odstotek znižal na okrog 40 % (European Commission, 2009, str. 14).

2.1.1 Razvoj financiranja do leta 2007

S podpisom Rimske pogodbe leta 1958 je bilo v 40. členu določeno, da je potrebno ustanoviti enega ali več kmetijskih skladov za skupno organizacijo in za doseganje ciljev kmetijskih trgov. Leta 1962 je Svet ustanovil sklad za financiranje trga Skupnosti in strukturne porabe v različnih kmetijskih skladih, ki ga je poimenoval Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad – EKUJS (angl. *European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – EAGGF*) (Moussis, 2005, str. 369).

Uredba, ki je določala pogoje za odobritev pomoči iz EKUJS, je določila, da ima EKUJS dva oddelka, in sicer Jamstveni, ki naj bi financiral izvozna nadomestila in intervencije na domačem trgu, in Usmerjevalni oddelek, ki naj bi financiral izdatke za skupne ukrepe, sprejete za doseganje ciljev skupne kmetijske politike, vključno s strukturnimi prilagoditvami. Poleg Komisije je bil za upravljanje EKUJS ustanovljen še Odbor za sklad (Avsec, 2006, str. 841).

Leta 1970 je Svet sprejel Uredbo o financiranju skupne kmetijske politike. V skladu z njo je morala vsaka država članica imenovati organe za izvrševanje plačil v okviru SKP, katerim je nato Komisija nakazovala potrebna sredstva. Države članice so morale zagotoviti, da bodo sredstva porabljena za točno določene namene, o čemer so morale Komisijo tudi obveščati (Avsec, 2006, str. 842).

Leta 1988 so s posebnim sklepom o proračunski disciplini določili t.i. kmetijsko smernico, na podlagi katere so smeli odhodki za Jamstveni oddelek EKUJS med letom 1988 in naslednjimi leti rasti po stopnji največ 75 % rasti BNP Skupnosti (Avsec, 2006, str. 846).

Pred vključitvijo desetih novih držav članic v EU je bilo eno osrednjih vprašanj višina neposrednih plačil za kmete v novih državah članicah. To vprašanje je bilo pomembno tudi zaradi vplivov na proračun Skupnosti. Problem so rešili tako, da se v novih državah članicah neposredna plačila v obdobju od leta 2004 do 2013 postopoma povečujejo, in sicer od 25–odstotne do 100–odstotne ravni neposrednih plačil v državah članicah na dan 30. 4. 2004. Temeljna novost reforme SKP iz leta 2003 je bila uvedba enotnega plačila, čigar bistvo je proizvodna nevezanost (Avsec, 2006, str. 852-854).

2.1.2 Financiranje SKP v finančni perspektivi 2007–2013

V začetku leta 2004 je Evropska komisija predstavila predlog za večletni finančni okvir 2007–2013, ki je bil sprejet maja 2006. Prioritete finančne perspektive so povečanje gospodarske rasti z večjim številom boljših delovnih mest, zagotavljanje pravic in dolžnosti evropskega državljanstva ter okrepitev vloge EU v svetu (European Commission, 2008, str. 97-98). V Tabeli 1 so prikazane zgornje meje odhodkov po podnaslovih za finančno perspektivo 2007–2013. Za celotno obdobje je predvidenih 976.369 milijonov EUR, od česar 43 % vseh odhodkov predstavlja podnaslov ohranjanje in upravljanje naravnih virov, v katerega sta vključena tudi prvi in drugi steber SKP. V tem podnaslovu večino odhodkov predstavljata kmetijstvo (76 % odhodkov namenjenih temu podnaslovu) in razvoj podeželja (22 %). Preostali odhodki pa so namenjeni okolju in kakovosti življenja, ribištvu, itd. (Evropska komisija, 2008).

Tabela 1: Finančni okvir EU za obdobje 2007–2013

Odobritve za prevzem obveznosti (v milijonih EUR, v tekočih cenah)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
1. Trajnostna rast	54.405	57.275	59.700	61.782	63.614	66.604	69.621	433.001
1a. Konkurenčnost za rast in zaposlovanje	8.918	10.386	11.272	12.388	12.987	14.203	15.433	85.587
1b. Kohezija za rast in zaposlovanje	45.487	46.889	48.428	49.394	50.627	52.401	54.188	347.414
2. Ohranjanje in upravljanje naravnih virov	58.351	58.800	59.252	59.726	60.191	60.663	61.142	418.125
3. Državljanstvo, svoboda, varnost in pravica	1.273	1.362	1.523	1.693	1.889	2.105	2.376	12.221
3a. Svoboda, varnost in pravica	637	747	872	1.025	1.206	1.406	1.661	7.554
3b. Državljanstvo	636	615	651	668	683	699	715	4.667
4. EU kot globalni partner	6.578	7.002	7.440	7.893	8.430	8.997	9.595	55.935
5. Administracija	7.039	7.380	7.699	8.008	8.334	8.670	9.095	56.225
6. Nadomestila za Bolgarijo in Romunijo	445	207	210					862
Skupaj	128.091	132.026	135.824	139.102	142.458	147.039	151.829	976.369

Vir: Evropska komisija, *Naložba v našo prihodnost [Finančni okvir Evropske unije za obdobje 2007–2013]*, 2008.

S 1. 1. 2007 je v veljavo vstopila Uredba Sveta (ES) št. 1290/2005 z dne 21. 6. 2005 o financiranju Skupne kmetijske politike (UL L 209, 11. 8. 2005, str. 1), na podlagi katere sta bila ustanovljena dva evropska kmetijska sklada:

- Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS) in
- Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP).

V skladu s to Uredbo se morajo iz proračuna Skupnosti financirati odhodki EKJS in EKSRP, in sicer na centraliziran način⁷ ali v okviru deljenega (decentraliziranega) upravljanja⁸ med

⁷ 53. člen Uredbe Sveta št. 1605/2002: kadar Komisija izvršuje proračun centralizirano, naloge izvrševanja opravljajo bodisi njene službe bodisi se naloge opravljajo v skladu z določbami členov 54 do 57 te uredbe.

⁸ 53. člen Uredbe Sveta št. 1605/2002: kadar Komisija izvršuje proračun z deljenim upravljanjem, se naloge izvrševanja prenesejo na države članice.

državami članicami in Skupnostjo. V primeru EKSRP so z deljenim upravljanjem med državami članicami in Skupnostjo financirani prispevki Skupnosti za programe razvoja podeželja, ki se izvršujejo v skladu z zakonodajo skupnosti o podpori razvoja podeželja EKSRP. Ukrepe SKP izvajajo pristojni organi držav članic. Vsaka država članica imenuje eno ali več plačilnih agencij, ki kot službe ali organi držav članic glede izvrševanja izplačil in posredovanja ter hranjenja podatkov zagotavljajo, da (Avsec, 2006, str. 856-858):

- se upravičenost zahtevkov in postopek dodeljevanja pomoči v okviru razvoja podeželja, kakor tudi njihova skladnost s pravili Skupnosti, nadzira pred odločitvijo o izplačilu;
- se izvršena plačila natančno in celovito knjižijo;
- se izvaja nadzor, predviden z evropsko zakonodajo;
- se zahtevani dokumenti predložijo v predpisanih rokih in obliki;
- so dokumenti dostopni in se hranijo na način, ki je v skladu s pravili Skupnosti.

2.2 Sredstva za financiranje razvoja podeželja v Sloveniji v obdobju 2007–2013

2.2.1 Programiranje in izvrševanje

Programiranje je postopek organiziranja, odločanja in financiranja v več stopnjah, ki je namenjen večletnemu izvajanju skupnih ukrepov Skupnosti in držav članic za doseganje prednostnih ciljev. Svet sprejme strateške smernice Skupnosti za politiko razvoja podeželja, v katerih so določene prednostne naloge za programsko obdobje z namenom izvajanja nalog v okviru vsake osi. Po sprejetju strateških smernic, vsaka država članica v sodelovanju s Komisijo pripravi nacionalni strateški načrt. V njem so določeni prednostni cilji delovanja EKSRP in države članice, pri tem pa država članica upošteva strateške smernice Skupnosti, njihove posebne cilje ter prispevek iz EKSRP in drugih finančnih virov (Uredba Sveta (ES) št. 1698/2005, UL L 277, 21. 10. 2005, str. 1).

Kmetijski sklad za razvoj podeželja v vsaki državi članici deluje s pomočjo programov razvoja podeželja. Strategija za razvoj podeželja pa se izvaja z naborom ukrepov, razvrščenih glede na osi, ki so opredeljene v skladu s cilji politike razvoja podeželja, obenem pa se za uresničevanje teh ukrepov zahteva tudi pomoč EKSRP. Vsi programi za razvoj podeželja so sprejeti za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013. Država članica lahko izbira, ali predloži en program za svoje celotno območje ali pa več regionalnih programov. Programe določi država članica v sodelovanju s pristojnimi regionalnimi in lokalnimi organi, ekonomskimi, socialnimi in ostalimi partnerji. Za vsak program razvoja podeželja države članice Komisiji podajo predlog, le-ta pa predlagane programe oceni na podlagi ujemanja s strateškimi smernicami Skupnosti, z nacionalnim strateškim načrtom in Uredbo Sveta št. 1698/2005 (UL L 277, 21. 10. 2005, str. 1).

2.2.2 Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013

Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja (v nadaljevanju NSNRP) je podlaga za pripravo Programa razvoja podeželja (v nadaljevanju PRP). Le-ta je pripravljen za obdobje 2007–2013 in se bo izvajal na celotnem območju Republike Slovenije. Pri njegovi pripravi so bile v celoti upoštevane strateške smernice EU ter strateške usmeritve na področju trajnostne rabe virov, sprejete na zasedanju Sveta v Gotenborgu, in krepitev gospodarske rasti in zaposlovanja, zapisane v Lizbonski strategiji (MKGP, 2009b, str. 3). Prednostne naloge NSNRP so (MKGP, 2009b, str. 16-17):

- dvig konkurenčnosti slovenskega kmetijstva, živilskopredelovalne industrije in gozdarstva,
- ohranjanje kmetijske krajine v območjih z neugodnimi razmerami za kmetovanje in spodbujanje okolju prijaznih kmetijskih praks ter
- izboljšanje zaposlitvenih možnosti in kakovosti življenja na podeželju.

2.2.3 Program razvoja podeželja 2007–2013

Program razvoja podeželja 2007–2013 predstavlja programsko osnovo Slovenije za črpanje sredstev iz EKSRP. Potrjen je bil julija 2007 s strani Evropske komisije. Program razvoja podeželja 2007–2013 zajema ukrepe 1., 2. in 3. osi ter osi LEADER, ki združuje aktivnosti vseh treh osi in prispeva k doseganju ciljev PRP 2007–2013. V programskem obdobju je za razvoj slovenskega podeželja namenjenih 1,16 milijard EUR, in sicer največ v letu 2007, vsako naslednje leto pa se znesek sredstev znižuje. Tabela 2 prikazuje razdelitev sredstev EKSRP po oseh. Največ sredstev je namenjenih drugi osi, in sicer več kot 50 % vseh sredstev, najmanj pa četrti osi, in sicer le okrog 3 % vseh sredstev.

Tabela 2: Finančna sredstva po posameznih oseh Programa razvoja podeželja ter delež sofinanciranja EKSRP v Sloveniji za obdobje 2007–2013

	Javna sredstva				
	Skupaj (v EUR)	Stopnja sofinanciranja EKSRP (v %)	Prispevek EKSRP (v EUR)	Prispevek iz proračuna RS (v EUR)	Struktura sredstev (v %)
Os 1	393.485.372	75,00	295.114.029	98.371.343	32,63
Os 2	592.890.844	80,00	474.312.675	118.578.169	52,44
Os 3	132.039.136	75,00	99.029.352	33.009.784	10,95
Os 4	33.760.006	80,00	27.008.005	6.752.001	2,99
Tehnična pomoč	12.003.557	75,00	9.002.668	3.000.889	1,00
Skupaj	1.164.178.915	77,00	904.466.729	259.712.186	100,00

Vir: Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 (3. sprememba), 2009, str. 91, preglednica 4.1.

Os 1: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja

Slovensko kmetijstvo in gozdarstvo po produktivnosti dela močno zaostaja za povprečjem gospodarstva na državni ravni kot tudi za povprečjem teh dejavnosti v EU-25. To je tudi razlog,

da so potrebni ustrezni ukrepi. Nizka konkurenčnost je posledica nizke izobrazbene in neugodne starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev, neugodne velikostne strukture kmetijskih gospodarstev, posestne razdrobljenosti in slabe zemljiške infrastrukture, velikega števila majhnih zasebnih lastnikov gozdov, premajhne vključenosti gospodarstev in proizvodne v sheme kakovosti, itd. Čeprav so ukrepi prve osi usmerjeni v povečanje konkurenčnosti kmetijskega, gozdarskega in živilskega sektorja, pa mora biti vsaka naložba, ki posega v prostor, skladna s prostorskim planom, ki je predhodno potrjen s strani Ministrstva za okolje in prostor. Ukrepi so namenjeni tako fizičnim kot pravnim osebam, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in gozdarstvom ter predelavo proizvodov iz teh sektorjev (MKGP, 2009c, str. 95-98).

Cilji ukrepov so izboljšati izobrazbeno in starostno strukturo na kmetijskih gospodarstvih ter povečati produktivnost dela v kmetijstvu, živilski industriji in gozdarstvu. Ti ukrepi, ki so poleg vseh preostalih ukrepov podrobneje opredeljeni v Prilogi 3, so v grobem razvrščeni v tri skupine, in sicer (MKGP, 2009c, str. 96):

- (a) ukrepi za dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu;
- (b) ukrepi za prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu in gozdarstvu ter spodbujanje inovativnosti;
- (c) ukrepi za izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov.

Os 2: Izboljšanje okolja in podeželja

Kmetijska zemljišča in gozdovi v Sloveniji skupaj pokrivajo skoraj 92 % ozemlja in imajo pomembno okoljsko in prostorsko poselitveno funkcijo. Opuščanje kmetovanja na območjih z visoko naravno vrednostjo ter območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in zmanjševanje odprtega prostora bi predstavljalo tveganje za okolje in potencialno izgubo kulturnih krajin z negativnimi posledicami na poseljenost podeželja. Ukrepi te osi so usmerjeni na področje kmetovanja, medtem ko na področju upravljanja z gozdovi Slovenija izpolnjuje ciljne usmeritve te osi z upoštevanjem nacionalne zakonodaje in izvajanjem že uveljavljenega trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Sredstva te osi so namenjena kmetijskim gospodarstvom, ki se nahajajo v območjih z omejenimi dejavniki za kmetijsko pridelavo in tistim kmetijskim gospodarstvom, ki se obvežejo, da bodo vsaj na delu površin izvajala vsaj en kmetijsko-okoljski podukrep. Cilj te osi je z ustreznimi ukrepi zaustaviti upad biotske raznovrstnosti, ohraniti sisteme visoke naravne vrednosti in območij Nature 2000, izboljšati kakovost voda, odpravljati marginalizacijo in opuščanje rabe zemljišč, zmanjšati erozijo tal in ohranjanje njene kakovosti ter blaženje podnebnih sprememb (MKGP, 2009c, str. 132-134).

Os 3: Kakovost življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva

Razlog za ukrepanje je zaostajanje v razvoju podeželskih območij za urbanimi središči. Hitrejši razvoj podeželskih območij zavirajo omejene možnosti zaposlovanja, slabo izkoriščen delovni potencial na podeželju, počasen razvoj podjetništva in neprivlačnost vaškega okolja kot bivanjskega prostora. Ukrepi in aktivnosti te osi so namenjeni mikro gospodarskim subjektom na podeželju, lokalnim skupnostim in podeželskemu prebivalstvu. Cilja tretje osi PRP 2007–2013 sta spodbuditi samozaposlovanje in diverzifikacijo dejavnosti na podeželju ter dvigniti

življenjsko raven v podeželskih skupnostih in zmanjšati nevarnost marginalizacije in odseljevanja. Ukrepi so razvrščeni v dve skupini (MKGP, 2009c, str. 263-265):

- (a) ukrepi za diverzifikacijo podeželskega gospodarstva;
- (b) ukrepi za izboljšanje kakovosti življenja na podeželju.

Os 4: Izvajanje pristopa LEADER

Potrebo po izvajanju lokalnih razvojnih strategij, ki nastanejo po načelu LEADER, je posledica zaostajanja podeželskih območij v razvoju in spremenjena vloga podeželskega prostora. Namen te osi je spodbujanje odločanja o razvoju podeželskih območij po pristopu od spodaj navzgor. Cilj četrte osi je vključiti lokalna partnerstva v razvoj podeželja. Ciljna skupina te osi so lokalne akcijske skupine na podeželskih območjih, ki vključujejo naselja z manj kot deset tisoč prebivalci. Ukrepi bodo prispevali k krepitvi lokalnih razvojnih pobud, ob tem pa tudi k doseganju ciljev 1., 2. in zlasti 3. osi. Ukrepi zajemajo tri skupine (MKGP, 2009c, str. 280-281):

- (a) izvajanje lokalnih razvojnih strategij;
- (b) spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja;
- (c) vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja.

3 Postopek pridobivanja sredstev iz Programa razvoja podeželja v Sloveniji

3.1 Ukrepi 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja

Pridobivanje sredstev iz Programa razvoja podeželja se razlikuje tako od osi do osi, kot tudi od ukrepa do ukrepa. Pridobivanje nepovratnih sredstev opredeljujeta dve uredbi, in sicer:

- ukrepe 1., 3. in 4. osi opredeljuje Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008), katere osnova je Zakon o kmetijstvu;
- ukrep 2. osi opredeljuje Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 (Ur. l. RS št. 19/2007, 124/2007, 21/2008, 45/2008-ZKme-1, 11/2009), katere osnova je prav tako Zakon o kmetijstvu.

V primeru ukrepov 2. osi so upravičenci do sredstev samo kmetijska gospodarstva (Ur. l. RS št. 19/2007, 124/2007, 21/2008, 45/2008-ZKme-1, 11/2009), v primeru ukrepov preostalih treh osi pa so vlagatelji lahko kmetijska gospodarstva, živilska oz. lesno predelovalna podjetja, ki se ukvarjajo s predelavo kmetijskih in gozdarskih proizvodov, ter lastniki zasebnih gozdov (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008). Postopek pridobivanja sredstev za ukrepe 2. osi je enak kot pri neposrednih plačilih.⁹ V nadaljevanju se bom zato osredotočila samo na postopek pridobivanja sredstev ukrepov 1., 3. in 4. osi PRP.

⁹ Več o postopku pridobivanja sredstev za ukrepe 2. osi, zainteresirani bralec najde v Uredbi o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013.

3.1.1 Pristop k prijavi

Ključni element pri pridobivanju sredstev tako iz SKP kot iz strukturnih skladov in kohezijska sklada je načrtni pristop k prijavi projekta. Prijave projektov, ki tekmujejo za nepovratna sredstva, morajo biti kakovostno pripravljene in projekti tudi dejansko izvedljivi. Ustvarjalnost je pogoj za konkurenčnost, zato je pomembno, da so projekti inovativni. Pomembno je tudi sodelovanje z razpisovalci sredstev, v našem primeru z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju MKGP). Ker sta načrtovanje in priprava projekta dolgotrajen proces, je potreben resen pristop k pripravi. Zagotoviti je potrebno tudi ustrezne finančne vire, saj projekti niso v celoti financirani z javnimi sredstvi. Ko je določen razpis odprt, je potrebno proučiti vso dokumentacijo, ki se nanaša na razpis, ob tem pa je potrebno ugotoviti, ali je razpis sploh primeren za izbran projekt. Razpisne dokumentacije razpisov se med seboj razlikujejo, še posebej pa je potrebno proučiti upravičene stroške, pogoje za kandidiranje, kdo so končni prejemniki, kakšni so finančni in drugi vstopni pogoji za kandidiranje, kakšna so merila za izbor projektov in način prijave (Filipič et al., 2007).

3.1.2 Priprava prijavnne dokumentacije

Javni razpisi za ukrepe 1., 3. in 4. osi se izvajajo v skladu z določili Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja RS 2007–2013, pripravi pa jih MKPG, ki jih nato tudi objavi v Uradnem listu RS. Postopke za dodelitev in izplačila sredstev izvede ARSKTRP za ukrepe 1. in 3. osi ter MKGP za ukrepe 4. osi. Razpisna dokumentacija je dostopna na spletnih straneh ARSKTRP in MKPG, na slednji je objavljeno tudi zaprtje javnega razpisa. Razpisna dokumentacija se razlikuje tako glede na os kot tudi glede na ukrep znotraj določene osi. Večina jih vsebuje povabilo k oddaji vloge, navodilo vlagateljem za izdelavo vloge in vsebino vloge ter razpisni obrazec. Določene vloge pa vsebujejo še poslovni načrt, razne priloge, izjave itd.

Vloga mora biti izpolnjena in oddana z vsemi prilogami in podpisanimi izjavami v skladu z določenim javnim razpisom. Izdelana mora biti v slovenskem jeziku. Podatki v vlogi morajo biti medsebojno usklajeni, resnični in točni. Vsa zahtevana dokumentacija mora biti speta ali vložena v mapo po vrstnem redu. Vloga bo popolna, če jo vlagatelj predloži v pravilno opremljeni ovojnici, ki vsebuje: pravilno in v celoti izpolnjeno ter podpisano originalno vlogo za pridobitev finančne podpore, vse zahtevane priloge ter izpolnjene in podpisane izjave. Vloga za dodelitev sredstev mora biti poslana priporočeno na ARSKTRP (za 1. in 3. os) oz. na MKGP (4. os) ali pa vložena na vložišču same Agencije oz. MKGP. Zaprtje razpisa je objavljeno na spletnih straneh MKGP (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008).

3.1.3 Ocenjevanje projektov, prispelih na razpis

Vloge, ki prispejo na ARSKTRP (1. in 2. os) oz. na MKGP (4. os), se odpira in obravnava po vrstnem redu oddaje vlog oz. po vrstnem redu njihove popolnosti. Odpiranje vlog ni javno. Po

odprtju vloge se najprej preuči popolnost. Če prejeta vloga ni popolna, se vlagatelja najkasneje v roku treh mesecev od prejema vloge pisno pozove na dopolnitev. Vlagatelj ima nato trideset dni (1. in 3. os) oz. petnajst dni (4. os), da vlogo dopolni. Če tega ne stori, je njegova vloga zavržena. Dopolnjena vloga se nato uvrsti na konec liste prejetih vlog. V primeru, da je vloga popolna se le-ta uvrsti na listo popolnih vlog. Nato se preverja izpolnjevanje pogojev javnega razpisa in vsebinsko ustreznost vlog, in sicer po vrstnem redu glede na listo popolnih vlog. Vloge, ki so s tega vidika nepopolne, se zavržejo. Popolne vloge se nato ocenijo na podlagi meril, če so ta določena pri posameznem ukrepu. V kolikor posamezen ukrep to določa, se odobri le tista vloga, ki preseže postavljeni prag minimalnega števila točk, in sicer do porabe sredstev za posamezni razpis. Upravičenec je o odobritvi obveščen z odločbo, ki jo v primeru ukrepov iz 1. in 3. osi izda predstojnik ARSKTRP, v primeru 4. osi pa minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Zoper odločbo ARSKTRP je možna pritožba v petnajstih dneh od dneva njene vročitve, medtem ko zoper odločbo, ki jo izda minister, to ni dopustno, vendar pa je mogoč upravni spor¹⁰ (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008).

3.1.4 Izplačila sredstev in obveznosti upravičenca

Za ukrepe 1. in 3. osi upravičenci po prejemu odločbe za izplačilo sredstev vlagajo zahtevke na ARSKTRP, upravičenci sredstev 4. osi pa na MKGP. Ministrstvo v primeru ukrepov 4. osi na ARSKTRP pošlje ustrezne podatke za pripravo naloga za izplačilo. Pri dveh ukrepih 1. osi se kot zahtevki šteje popolna vloga.¹¹ Število zahtevkov za posamezen ukrep je določeno v javnem razpisu. Zahtevki se vlagajo od 1. 1. do 5. 10. tekočega leta v skladu z roki, opredeljenimi v odločbi o pravici do sredstev. Če Agencija upravičencu izda odločbo z datumom vlaganja po 5. 10., se izplačilo izvede v naslednjem koledarskem letu. V primeru, da upravičenec zahtevka ne predloži v roku, navedenem v odločbi, mora že prejeta sredstva skupaj z zamudnimi obrestmi od dneva prejema sredstev vrniti v osmih dneh od vročitve odločbe za vračilo sredstev. Če je zahtevka vložen pravočasno, Agencija sredstva izplača na transakcijski račun upravičenca, ki mora biti odprt v RS, in sicer takrat, ko sta opravljena administrativna kontrola in nadzor. Nakazilo na transakcijski račun pomeni, da je bilo zahtevku za izplačilo ugodeno v celoti, v nasprotnem primeru ARSKTRP o zahtevku odloči z odločbo, zoper katero pritožba ni dovoljena, mogoč pa je upravni spor (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008).

S tem, ko so sredstva dodeljena upravičencu, ima le-ta tudi določene obveznosti, in sicer (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008):

- projekt, za katerega so dodeljena sredstva, mora biti končan pred vložitvijo zadnjega zahtevka za izplačilo;
- naložbena dejavnost se mora opravljati vsaj še naslednjih pet let po zadnjem izplačilu sredstev, prav tako upravičenec v tem obdobju ne sme uvajati sprememb v naložbo oz.

¹⁰ Iz Zakona o upravnem sporu (ZUS-1) – 1.člen: V upravnem sporu se zagotavlja sodno varstvo pravic in pravih koristi posameznic oz. posameznikov in organizacij proti odločitvam in dejanjem državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na način in po postopku, ki ga določa ZUS-1, če za določeno zadevo ni z zakonom zagotovljeno drugo sodno varstvo.

¹¹ Ukrep zgodnje upokojevanje kmetov in ukrep pomoč mladim prevzemnikom kmetij.

naložbe ne sme uporabljati v nasprotju z namenom dodeljenih sredstev, sicer mora le-ta vrniti z zamudnimi obrestmi;

- upravičenec mora od zadnjega izplačila sredstev poročati na ARSKTRP oz. MKGP še pet let in najmanj toliko let mora hraniti vso dokumentacijo, na podlagi katere je dobil nepovratna sredstva;
- upravičenec je dolžen omogočiti dostop do dokumentacije o projektu ARSKTRP, MKGP, revizijskemu organu in drugim nadzornim organom.

3.1.5 Nadzor nad izvajanjem ukrepov

Nadzor nad izvajanjem ukrepov iz PRP 2007–2013 opravlja MKGP. Agencija je zadolžena za izvajanje administrativne kontrole in kontrole na kraju samem, razen za ukrepe LEADER, za kar je pooblaščen MKGP. Služba za kontrolo o ugotovitvah na mestu naložbe obvešča organizacijsko enoto ARSKTRP, ki je odgovorna za posamezni ukrep. Če služba ugotovi nepravilnosti, Agencija sproži postopek za izterjavo zneskov dodeljenih sredstev. V primeru, da pogoji za dodelitev pomoči niso bili izpolnjeni zaradi okoliščin višje sile, posebnih odločb v uredbah ali zaradi nepredvidenih okoliščin, na katere upravičenec ni mogel vplivati, upravičenci do sredstev niso dolžni povrniti prejetih zneskov. Kontrole vlog oz. zahtevkov se izvajajo z obiski upravičencev na kraju samem pred izplačilom sredstev. V primeru investicijske naložbe, za katera se izplačila izvajajo v več fazah, se kontrola na kraju samem izvede vsaj enkrat pred dokončanjem investicije (Ur. l. RS št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008).

4 Primer sofinanciranja konkretnega projekta

4.1 Opis podjetja

Začetki lesnopredelovalne dejavnosti podjetja Žagarstvo Volk segajo v leto 1988, ko je Janez Volk na sedANJI lokaciji podjetja, v naselju Bač (občina Ilirska Bistrica), postavil prvo manjšo delavnico in začel z manjšimi mizarskimi storitvami. Kmalu je v velikem povpraševanju po žaganem lesu in hkrati v pomanjkanju ponudbe tovrstnih izdelkov in polizdelkov videl poslovno priložnost, zato je v naslednjem letu v okviru popoldanske obrti začel z razžagovalnimi dejavnostmi. Leta 1994 je registriral podjetje kot samostojni podjetnik. Glavna dejavnost podjetja po standardni kvalifikaciji dejavnosti je žaganje, skobljanje in impregniranje lesa (C 16.100). Poslanstvo podjetja je obdelava lesa v obliki polizdelkov in izdelkov za različne ciljne skupine na kakovosten, fleksibilen in okolju prijazen način.

Med leti 1992 in 2008 je sledilo obdobje kontinuiranega investiranja v posodabljanje in dopolnjevanje tehnološke opreme podjetja, logističnih izboljšav in povečevanja infrastrukture ter s tem povečevanja konkurenčnosti, kot tudi odprtja novih delovnih mest. Podjetje ima trenutno tri zaposlene, ki opravljajo proizvodne funkcije. Cilj podjetja je podvojiti količino proizvodnje in

prodaje, povečati dodano vrednost izdelkov ter s tem povečati svojo konkurenčnost na trgu do leta 2015. Obenem pa želi na področju trajnostnega razvoja prispevati k večji okoljski ozaveščenosti.

Segmenti ponudbe podjetja so izdelava različnih ostrešij in konstrukcij iz svežega ali suhega lesa, žaganega lesa za gradbeništvo, embalažo in mizarstvo ter izdelava zabojev in palet. Podjetje prodaja večinoma na domačem trgu, in sicer okrog 80 % celotne realizacije, ostali delež pa predstavlja prodaja na hrvaški in italijanski trg. V letu 2008 so čisti prihodki od prodaje znašali 198.516,18 EUR.

4.2 Predstavitev dejavnosti

Kot že omenjeno, več kot polovico slovenskega ozemlja pokriva gozd. Lesnopredelovalna industrija je zato ena izmed tradicionalnih in izvozno usmerjenih dejavnosti slovenske industrije. Po standardni kvalifikaciji dejavnosti lesnopredelovalna panoga obsega dejavnosti C16 – Obdelava in predelava lesa ter C31 – Proizvodnja pohištva.

4.2.1 Lesnopredelovalna industrija v Evropski uniji

Po podatkih portala EUROSTAT iz leta 2005 ima EU približno 177 milijonov hektarjev gozdov, kar predstavlja 41,1 % celotne površine EU. Od tega je približno 73 % gozdnih površin primernih za izrabo lesa. V primerjavi z letom 2000 se je gozdnatost EU-27 povečala za 0,65 odstotne točke (Eurostat, 2009c, str. 18-20). Večino podjetij v lesnopredelovalni industriji uvrščamo med majhna in srednje velika podjetja (CEI-Bois, 2009, str. 7).

Lesnopredelovalna dejavnost je leta 2006 po podatkih portala EUROSTAT predstavljala 5,29 % dodane vrednosti celotne predelovalne dejavnosti v EU-27. Podatki o poslovanju lesnopredelovalne dejavnosti v EU-27 v letu 2006 so predstavljeni v Prilogi 4. Dodana vrednost podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo lesa in lesnih izdelkov, je bila 37.155 milijonov EUR, dodana vrednost podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo pohištva, pa 38.001 milijonov EUR. S proizvodnjo lesa in lesnih izdelkov se je ukvarjalo 196.800 podjetij, ki so zaposlovala 1.288.700 ljudi. Njihov dobiček je znašal 133.704 milijonov EUR (Eurostat, 2009a, str. 143-145). S proizvodnjo pohištva se je leta 2006 ukvarjalo 150.400 podjetij, ki so skupaj ustvarila 125.695 milijonov EUR dobička in zaposlovala 1.326.300 ljudi (Eurostat, 2009a, str. 313-315).

Tako v proizvodnji lesa in lesnih proizvodov kot tudi v proizvodnji pohištva je največ k dodani vrednosti doprinesla Nemčija, in sicer v proizvodnji lesa in lesnih proizvodov 17,7 %, v proizvodnji pohištva pa 20,3 % celotne dodane vrednosti EU-27. V obeh primerih ji sledijo Italija, Velika Britanija, Francija in Španija, ki skupaj v prvem primeru predstavljajo 43 % dodane vrednosti EU-27, v drugem pa 51 %. Največ zaposlenih v proizvodnji pohištva ima Italija, in sicer več kot 250.000 ljudi (Eurostat, 2009a, str. 144 in 314).

4.2.2 Lesnopredelovalna industrija v Sloveniji

Površina gozdov se v Sloveniji povečuje že od leta 1875. Takrat je bila zabeležena 36 % gozdnatost ozemlja današnje Slovenije. Z leti so se zemljišča zaraščala in leta 2008 so gozdovi pokrivali kar 58,5 % ozemlja, kar Slovenijo uvršča med najbolj gozdnate države v Evropi. Poleg tega je pretežni del gozdov v območjih, ki imajo razmeroma veliko proizvodno sposobnost. Leta 2008 se je lesna zaloga gozdov v absolutnem povečala za 1,28 %, prav tako se je povečal absolutni letni prirastek lesa, in sicer za 0,58 %. Čeprav se je posek v primerjavi z letom 2007 povečal za 5,7 %, še vedno zaostaja za možnim posekom po gozdnogospodarskih načrtih. V letu 2008 je dosegel 70 % možnega poseka (Zavod za gozdove Slovenije, 2009, str. 10 in 12).

Po mnenju Igorja Milavca (2007) iz Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) lahko dodano vrednost gozdu doda le konkurenčna lesnopredelovalna panoga. Vendar pa le-ta še danes čuti posledice prevelikega odliva akumulacije v obdobju tranzicije. Makroekonomski pogoji za podjetja v tej panogi so slabši kot za večino slovenskega gospodarstva. Lesnopredelovalna panoga je neto izvoznica, vendar jo je v preteklosti močna valuta tolarja zelo oslabila. Neugodno poslovno okolje je podjetja prisililo v hitro zmanjševanje vlaganj v razvoj in tako je v prvi polovici devetdesetih let večina večjih podjetij ukinila razvojne oddelke. V zadnjih petnajstih letih je zato nastal velik razvojni zaostanek za lesarji drugih držav, to pa še dodatno poslabšuje konkurenčnost slovenske lesnopredelovalne panoge. Že več let se kažejo negativne posledice, kot so zmanjševanje proizvodnje in blagovne menjave ter hitro zmanjševanje delovnih mest.

Na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije v Prilogi 5 lahko razberemo, da se je v obdobju 2002–2008 v sektorju obdelava in predelava lesa število podjetij sicer povečalo, vendar pa je število podjetij v proizvodnji pohištva upadlo, tako da je bilo leta 2008 v lesnopredelovalnem sektorju 2.807 podjetij, od tega okrog 60 % v sektorju obdelava in predelava lesa. Lesarstvo je v letu 2008 zaposlovalo nekaj več kot 22.000 oseb, pri čemer se je zaposlenost v zadnjih šestih letih zmanjšala za 7,9 %. Najbolj občutno zmanjšanje je v sektorju predelava in obdelava lesa, kjer se je število zaposlenih zmanjšalo za več kot tisoč oseb. Bruto dodana vrednost (BDV), ki je eden temeljnih vodilnih kazalnikov uspešnosti poslovanja dejavnosti, in ki nam pove, koliko vrednosti je posamezna dejavnost v določenem obdobju dodala s svojim delovanjem, se v lesarstvu povečuje, vendar pa je še vedno zelo nizka. Po podatkih podatkovnega portala SI-STAT je bila leta 2008 BDV na zaposlenega v lesnopredelovalni dejavnosti okrog 22.000 EUR. Povprečna BDV na zaposlenega v slovenskih predelovalnih dejavnostih pa je bila v istem letu skoraj 32.000 EUR. To pomeni, da je BDV na zaposlenega v lesnopredelovalni dejavnosti predstavljala okrog 70 % povprečne BDV na zaposlenega v predelovalnih dejavnostih. Nižja BDV na zaposlenega sta imeli le proizvodnja oblačil ter proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov. Prav zaradi tega je po mnenju GZS nujno potrebno prestrukturiranje lesnopredelovalne dejavnosti v delovna mesta, katerih BDV na zaposlenega bo nad 30.000 EUR.

Po podatkih GZS so ključne sektorske ustanove jeseni 2008 zastavile skupne dejavnosti za razvojno prestrukturiranje slovenskega gozdno lesnega sektorja, in sicer so podpisale Pismo o

nameri za sodelovanje pri programu »GOZD in LES za trajnostni razvoj Slovenije«. Lesnopredelovalna panoga ima namreč izredno perspektivo, saj kubični meter lesa akumulira približno tona CO₂, kar pomeni, da z uporabo lesa preprečimo dodatno tona emisij toplogrednih plinov v atmosfero.

4.3 Ukrep 123 – Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

Za celotno obdobje 2007–2013 je za ukrep 123 – Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom predvidenih 227,1 milijonov EUR javnih in zasebnih sredstev, kar predstavlja 14,5 % celotnih javnih in zasebnih izdatkov za vse štiri osi. Slovenija je šele septembra 2007 od Komisije prejela odločbo o odobritvi PRP 2007–2013 in takrat tudi začela s pripravo pravnih podlag za izvedbo javnih razpisov (MKGP, 2008b, str. 5). V letu 2007 je tako MKGP razpisalo le en javni razpis v okviru ukrepa 123, namenjen kmetijam, gospodarskim družbam, zadrugam in samostojnim podjetnikom. Prav tako je bil v letu 2008 objavljen le en razpis.

V Prilogi 6 so podani podatki o posameznih razpisih ukrepa 123. V letu 2009 so bili objavljeni kar štirje razpisi, od katerih sta se dva zaprla leta 2010. Eden izmed njih je bil namenjen kmetijam, preostali trije pa gospodarskim družbam, zadrugam in samostojnim podjetnikom. V letu 2009 je bilo za kmetije razpisanih 8 milijonov EUR sredstev, do 31. 12. 2009 je bilo izplačanih le 60.000 EUR. Na ta razpis je prispelo 66 vlog, od katerih je bilo 47 pozitivno izdanih odločb. Za preostale tri razpise, namenjene samo gospodarskim družbam, zadrugam in samostojnim podjetnikom, je bilo skupaj namenjenih 45 milijonov EUR. Agencija odločb za 5. in 6. javni razpis v letu 2009 še ni izdajala, na razpisa pa je prispelo 58 oz. 7 vlog.

Četrti javni razpis za dodeljevanje sredstev iz naslova ukrepa Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruge je bil objavljen 20. 3. 2009, njegovo zaprtje je bilo objavljeno 4. 6. 2009. V času, ko je bil razpis odprt, je na ARSKTRP prispelo 74 vlog, za katere je bilo izdanih 62 pozitivnih odločb. Zanje je bilo do konca leta 2009 izplačanih 207.000 EUR javnih sredstev. Preostalih 12 vlog je bilo zavrnjenih oz. zavrženih.

Razpisna dokumentacija je bila objavljena na spletni strani ARSKTRP in MKGP. Za dodelitev sredstev so lahko kandidirala podjetja, ki so registrirana kot gospodarska družba, zadruga ali samostojni podjetnik posameznik. Podjetja so lahko prijavila naložbe, ki se nanašajo na (MKGP, 2009a, str. 1-2):

- predelavo in trženje kmetijskih proizvodov,
- pridelavo in trženje živil, katerih surovina so kmetijski proizvodi,
- skupne naložbe, ki zadevajo zgornji dve postavki in
- prvo stopnjo predelave in trženja lesa.

Prve tri vrste naložb so bile namenjene mikro, malim in srednjim podjetjem ter velikim podjetjem, ki imajo manj kot 750 zaposlenih ali pa imajo letni prihodek podjetja nižji od 200.000 EUR. V primeru zadnje vrste naložb so morali biti vlagatelji mikro podjetja. Mikro podjetje je podjetje, ki ima manj kot 10 zaposlenih ter letni promet in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 2.000.000 EUR. Vlagatelji morajo imeti prebivališče ali sedež podjetja v Republiki Sloveniji, prav tu pa mora biti izvedena naložba. Naložbe, ki se sofinancirajo iz tega ukrepa, se delijo na (MKGP, 2009a, str. 2):

- enostavne naložbe, katerih skupna vrednost upravičenih stroškov na posamezno naložbo ne presega 80.000 EUR in
- zahtevne naložbe, katerih skupna vrednost presega zgoraj omenjeni znesek.

Med upravičene stroške se šteje (MKGP, 2009a, str. 3):

- nakup nepremičnine v primeru, da upravičenec ni veliko podjetje in da se vloga nanaša na pridobivanje sredstev za predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, v kolikor stroški prenove objekta ter novih strojev in opreme dosežejo najmanj 50 % upravičenih stroškov;
- gradnja in obnova nepremičnin;
- nakup novih strojev in nove tehnološke opreme;
- splošne stroške¹².

Upravičeni stroški naložb, ki se nanašajo na predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, so lahko nastali v obdobju od 1. 1. 2007 do vložitve zadnjega zahtevka za izplačilo sredstev. V primeru preostalih treh vrst naložb, pa so upravičeni tisti stroški, ki so nastali od datuma izdaje odločbe o pravici do sredstev do vložitve zadnjega zahtevka za izplačilo (MKGP, 2009a, str. 3).

Za dodelitev sredstev je bilo potrebno izpolnjevati pogoje, ki sem jih že opisala v prejšnjem poglavju. Poleg tega pa so morali biti za prejem sredstev izpolnjeni še določeni dodatni pogoji, in sicer (MKGP, 2009a, str. 4-6):

- vlagatelj je moral dokazati izboljšanje splošne učinkovitosti, kar je storil z izpolnjevanjem enega izmed ciljev ukrepa (uvajanje novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav, uvajanje učinkovitega trženja proizvodov, itd.);
- naložbe, razen naložb, ki se nanašajo na predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, so upravičene do sredstev, v kolikor se nanašajo na vzpostavitev/širitev novega objekta, povečanje raznovrstnosti proizvodnje obrata z novimi dodatnimi proizvodi ali bistvene spremembe v celotnem proizvodnem procesu obstoječega obrata;
- upravičenec je moral ob zaključku naložbe predložiti dokazilo o registraciji za opravljanje dejavnosti, poravnane je moral imeti vse davke in prispevke do države;
- dokazati je moral, da je naložba skladna z minimalnimi standardi Skupnosti;¹³

¹² Honorarji arhitektom, inženirjem in svetovalcem, ki so neposredno povezani s pridobivanjem gradbene dokumentacije za naložbo, študije izvedljivosti, ekonomske upravičenosti ter stroški nadzornikov del, neposredno povezanih z naložbo vseh upravičenih stroškov naložbe.

¹³ To se ob oddaji zadnjega zahtevka za izplačilo sredstev dokazuje z izjavo o izpolnjevanju minimalnih standardov Skupnosti za stroj oz. opremo, s tehničnim prevzemom in pridobljenim uporabnim dovoljenjem, z izjavo pooblaščenega nadzornega organa, da je bila izvedena naložba v skladu s standardi Skupnosti.

- vlagatelj je moral z izjavo banke izkazati sposobnost zagotavljanja lastnih finančnih sredstev za naložbo;
- upravičenci so morali za vse stroške, ki so višji od 10.000 EUR, pridobiti pisne ponudbe najmanj treh dobaviteljev;
- naložba mora biti pred izplačilom sredstev zaključena glede na terminski plan oz. v skladu z roki, opredeljenimi v odločbi o pravici do sredstev;
- za vse naložbe, ki se bodo sofinancirale s pomočjo tega ukrepa, morajo upravičenci posredovati zahtevke za izplačilo sredstev v roku treh let od izdaje odločbe.

Najnižji znesek javne pomoči znaša 3.500 EUR za vlogo, najvišji pa do vključno 1,8 milijonov EUR. Upravičenec lahko v celotnem programskem obdobju 2007–2013 pridobi največ 4 milijone EUR pomoči. Skupna vrednost pomoči, dodeljena istemu podjetju na podlagi pravila »de minimis«, ne sme preseči 200.000 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let ne glede na obliko ali namen pomoči. V primeru, da podjetje deluje v cestnoprometnem sektorju, pa znaša zgornja dovoljena meja pomoči 100.000 EUR (MKGP, 2009a, str. 7-8).

V Tabeli 3 so prikazani odstotki priznanih vrednosti za naložbe glede na velikost podjetja. Največji delež podpore prejmejo mikro in mala podjetja, medtem ko je delež podpore za izvedbo naložb pri velikih podjetjih precej manjši. V primeru, da je vlagatelj mikro, majhno ali srednje veliko podjetje in da uveljavlja podporo za naložbe v proizvode, ki imajo certifikat ekološke pridelave in predelave, se mu dodeli za 5 % višji delež podpore.

Tabela 3: Odstotek priznanih vrednosti posameznih naložb v okviru ukrepa 123 glede na velikost podjetja

Velikost podjetja Predmet naložbe	Mikro	Malo	Srednje	Veliko
Predelava in trženje kmetijskih proizvodov	Do 45 %	Do 45 %	Do 45 %	Do 25 %
Predelava in trženje živil	Do 45 %	Do 45 %	Do 35 %	Do 25 %
Skupne naložbe	Do 45 %	Do 45 %	Do 35 %	Do 25 %
Prva stopnja predelave in trženja lesa	Do 50 %	/	/	/

Vir: MKGP, Javni razpis za Dodeljevanje sredstev iz naslova ukrepa Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruge, 2009a, str. 7-8.

Projekt mora biti zaključen pred vložitvijo zadnjega zahtevka za izplačilo. V primeru enostavnih naložb se sredstva izplačuje na podlagi enega zahtevka, medtem ko se v primeru zahtevnih naložb sredstva izplačuje na podlagi največ štirih zahtevkov za izplačilo sredstev. Rok za izplačilo je do 60 dni od prejema popolnega zahtevka za izplačilo, ki mora vsebovati originalne račune z originalnimi dokazili o njihovem izplačilu. Upravičenci vlagajo zahtevke na ARSKTRP od 1. 1. do 5. 10. in od 6. 11. do 31. 12. tekočega leta. Zahtevki, ki so poslani med 6. 10. in 5. 11. tekočega leta, so zavrjeni (MKGP, 2009a, str. 8).

Vloge, ki prispejo na ARSKTRP, se ocenjujejo na podlagi meril za ocenjevanje vlog, predstavljenih v Tabeli 4, ki se razlikujejo glede na ukrep. V primeru obravnavanega ukrepa razlikujemo med merili za enostavne in zahtevne naložbe gospodarskih družb in zadrug ter merili za enostavne in zahtevne naložbe samostojnih podjetnikov. Za oba primera meril velja, da v primeru, ko vlagatelj za posamezno merilo ne more priložiti vseh zahtevanih podatkov oz. so podatki nepravilni, se v tem delu vloga oceni z minimalnim številom 0 točk. Odobrijo se samo tiste vloge, ki pri ocenjevanju iz ekonomskega vidika naložbe prejmejo nad 30 točk (novoustanovljena podjetja¹⁴ 25 točk) in kjer skupni seštevek znaša nad 50 oz. za novoustanovljena podjetja nad 40 točk. Vlagatelj lahko za vlogo dobi skupaj največ 100 točk, od tega 65 za ekonomski vidik naložbe (MGKP, 2009a, str. 8).

Tabela 4 : Merila za ocenjevanje vlog

Merila	Najvišje možno št. točk
I. Ekonomski vidik naložbe	65
II. Družbeno-socialni vidik naložbe	5
III. Regionalni vidik naložbe	5
IV. Tehnološki vidik naložbe	15
V. Naravovarstveni vidik naložbe	10
Skupaj	100

Vir: MKGP, Javni razpis za Dodeljevanje sredstev iz naslova ukrepa Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruge, 2009a, str. 9.

Pri ekonomskem vidiku naložbe se naložbe gospodarskih družb in zadrug razlikujejo od naložb samostojnih podjetnikov v tem, da prva skupina vključuje poslovno uspešnost in finančno stabilnost zadnjih dveh let, medtem ko samostojni podjetniki namesto tega uporabijo delež podjetnikovega kapitala v virih sredstev oz. delež kapitala v virih sredstev, razmerje med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami ter kratkoročnimi finančnimi in poslovnimi obveznostmi oz. razmerje med gibljivimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi, gospodarnost poslovanja in čisto dobičkonosnost prihodkov. Družbeno-socialni vidik naložbe se določi s pomočjo stopnje registrirane brezposelnosti, kjer se nahaja naložba. Regionalni vidik naložbe je določen glede na lokacijo naložbe, in sicer glede na indeks razvojne ogroženosti, ki je opredeljen v Državnem razvojnem programu 2007–2013. Pri tehnološkem vidiku se upošteva stopnja tehnološke zahtevnosti in celovitosti projekta ter vpliva na varnost in kvaliteto. Najvišje število točk pri naravovarstvenem vidiku naložbe dobijo tiste naložbe, ki so izrazito naravnane na zmanjševanje vplivov proizvodnje na okolje (MKGP, 2009a, str. 8-18).

4.4 Investicija v kurilnico na biomaso

Ideja o investiciji v kotlovnico na lesno biomaso, katere fotografiji sta v Prilogi 7, je bila v podjetju Volk aktualna že kar nekaj let. Leta 2006 je podjetje naročilo študijo izvedljivosti

¹⁴ Za novoustanovljeno podjetje se šteje vlagatelj, ki ne more predložiti »Bilance stanja« in »Izkaza poslovnega izida« za zadnji dve leti.

investicije v kotlovnico na lesno biomaso, za katero je podjetje na razpisu Ministrstva za okolje in prostor dobilo javna sredstva v višini 888,23 EUR. Študijo, katere rezultati so podrobneje predstavljeni v Prilogi 8, je izvedlo podjetje APR, d.o.o., in sicer so analizirali stroške in koristi za tri različne alternative:

- alternativa 1: brez investicije,
- alternativa 2: z investicijo – peč na kurilno olje,
- alternativa 3: z investicijo – peč na lesno biomaso.

Cilj študije je bil poiskati način pretvorbe energije lesne biomase v ogrevalno energijo in pri tem zadostiti vsem tehnološkim in ogrevalnim potrebam podjetja. Po ekonomskih, energetskih in okoljevarstvenih kriterijih je bila najugodnejša alternativa 3, torej investicija v kotlovnico na lesno biomaso. Investicija se povrne v devetih letih, pri čemer interna stopnja donosa znaša 10,8 %, neto sedanja vrednost ob upoštevanju 10 % diskontne stopnje pa 330.454 EUR. Investicija je tudi v skladu s standardi EU in Kjotskim protokolom. Peč na lesno biomaso namreč temelji na izrabi sveže žagovine, ki je stranski produkt osnovne dejavnosti podjetja. Pri žagovini je stik goriva z zrakom zelo dober. Ker je žagovina drobna, potekajo faze zgorevanja hitreje, kar se odraža v večji intenzivnosti gorenja.

Podjetje se je odločilo, da odda prijavo na četrti javni razpis za dodeljevanje sredstev iz naslova ukrepa 123. Naložba se nanaša na prvo stopnjo predelave in trženja lesa, poleg tega pa podjetje dosega velikost in obseg letnega prihodka za mikro podjetja, kar je pogoj za prijavo na razpis. Investicija se nanaša na nakup opreme in izgradnjo kurilnice, ki bo omogočala ogrevanje z obnovljivimi viri energije (biomaso) in s tem znižala stroške ogrevanja ter zadostila vsem okoljevarstvenim zahtevam EU. Naložba je sestavljena iz kotlovnice (oprema za kurilnico na biomaso), gradbeno-obrtniških del, strojnih in elektro instalacij ter splošnih stroškov.

Podjetje je prijavilo le določen del investicije, saj so bila nekatera dela v vrednosti nekaj manj kot 70.000 EUR že izvršena. Vrednost prijavljene naložbe brez DDV je bila 126.159,08 EUR. Polovico naložbe je podjetje financiralo z lastnimi sredstvi, preostanek naložbe pa je podjetje financiralo preko kratkoročnega premostitvenega posojila, ki ga je pridobilo pri Banki Koper. Podjetje je zaprosilo za 63.079,54 EUR, to je v skladu z razpisnimi pogoji 50 % vrednosti prijavljene naložbe. Podjetje je 21. 5. 2009 na ARSKTRP vložilo vlogo za dodelitev sredstev z vsemi zahtevanimi prilogami. ARSKTRP je 31. 8. 2009 podjetju poslala odločbo o pravici do sredstev, in sicer je podjetje, v skladu z merili za ocenjevanje vlog, doseglo minimalni prag točk za odobritev sredstev. Poleg tega pa je investicija izpolnjevala vse pogoje, opredeljene v razpisu. Podjetju so odobrili sredstva v višini 63.079,54 EUR.

Po pridobitvi pozitivne odločbe je podjetje takoj pristopilo k pridobivanju ponudb za gradbeno-obrtniška dela, strojne in elektro instalacije ter opremo oz. nabavo kotlovnice. Za vsa dela, ki so presegala 10.000 EUR so pridobili po tri ponudbe. Po izboru najugodnejših ponudnikov so z večino sklenili pogodbe, česar pa niso storili za manjša dela. Nato so izbrani izvajalci pričeli z deli. Kotlovnica je bila 23. 9. 2009 z zapisnikom o prevzemu in vključevanju opreme v opravljanje storitve predana v poskusno obratovanje. Upravna enota Ilirska Bistrica je

2. 10. 2009 izdala uporabno dovoljenje za skladišče žagovine in kurilnice na biomaso. S tem je imelo podjetje vse potrebne dokumente za oddajo zahtevka za izplačilo sredstev. Podjetje je 5. 10. 2009 zahtevek priporočeno poslalo na ARSKTRP in s tem izpolnilo pogoj o vlaganju zahtevkov.

V skladu z določili Uredbe Komisije (ES) št. 1975/2006 glede izvajanja kontrolnih postopkov in navzkrižne skladnosti v zvezi z ukrepi podpore za razvoj podeželja (UL L 368, 23. 12. 2006, str. 74) se v okviru administrativnih kontrol izvajajo tudi obiski pri upravičencih, in sicer se morajo ti obiski opraviti najkasneje pred končnim izplačilom. V primeru podjetja Žagarstvo Volk je bil ogled naložbe na kraju samem potreben zaradi velikosti naložbe in lažjega odločanja v fazi ugotavljanja dejanskega stanja. Ogled na kraju samem je bil izveden 10. 11. 2009, čez en teden pa je bila izvedena še kontrola. Ugotovljene so bile nekatere manjše nepravilnosti, ki jih je podjetje kasneje uspešno razrešilo. Podjetje je nato, v roku 60 dni od oddaje zahtevka za izplačilo, na svoj transakcijski račun prejelo sredstva.

Pridobitev nepovratnih sredstev EU je bila za podjetje ključnega pomena za realizacijo investicije v kurilnico v načrtovanem roku. V primeru, da podjetje ne bi pridobilo sredstev, bi to pomenilo 100 % lastniško financiranje s strani podjetja, kar bi znatno otežilo tekoče poslovanje podjetja. Zaradi sofinanciranja investicije iz EKSRP je podjetju ostal del sredstev, ki jih je v letu 2010 namenilo za financiranje nove linije za razrez lesa, kar bo še dodatno povečalo uspešnost poslovanja. Linija za razrez lesa je bila prav tako sofinancirana s pomočjo nepovratnih sredstev EKSRP. S to investicijo se bo letna predelana količina lesa do leta 2015 podvojila, s tem se bo dodatno povečal potencial za ogrevanje na lesno biomaso. Pomembnost pridobljenih nepovratnih sredstev iz EU prikazujejo tudi predvideni prihodki od prodaje, ki naj bi se v obdobju od leta 2010 do leta 2015 več kot podvojili. V srednjeročnem načrtu podjetja je predvidena dodatna širitev proizvodnje, in sicer je cilj podjetja v proizvodnjo vpeljati sušilnico za les. Podjetje Volk se namerava za ta projekt prijaviti na enega izmed naslednjih objavljenih razpisov ukrepa 123. S tem bo podjetje deloma zaključilo proizvodni proces predelave lesa, in sicer večja predelava lesa z novo žago pomeni večji potencial za ogrevanje na lesno biomaso ter preusmeritev te energije v sušenje lesa. Nepovratna sredstva EU so oz. še bodo v primeru podjetja Volk močno pripomogla k rasti in razvoju tega lesnopredelovalnega podjetja. Pravi pomen teh sredstev pa bo viden šele čez nekaj let preko kazalcev uspešnosti poslovanja podjetja.

SKLEP

V finančni perspektivi za obdobje 2007–2013 sta v okviru SKP prvotni Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad nadomestila Evropski kmetijski jamstveni sklad in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja. Programska osnova za črpanje nepovratnih sredstev iz EKSRP v Sloveniji je Program razvoja podeželja, ki temelji na Nacionalnem strateškem načrtu razvoja podeželja. V diplomskem delu sem na podlagi primera iz prakse prikazala, na kakšen način lahko podjetja pridobijo nepovratna sredstva tudi iz Skupne kmetijske politike. Osredotočila sem se predvsem na drugi steber SKP, ki ga predstavlja politika razvoja podeželja.

Postopek pridobivanja sredstev je vse prej kot enostaven. V primeru strukturnih skladov in kohezijskega sklada je na voljo precej priročnikov, s katerimi si pomagamo pri izpolnjevanju vlog. V primeru razpisov, ki so pod okriljem posameznih ministrstev, pa so velikokrat na voljo le razpisna dokumentacija in različne uredbe. Vlagatelji zato velikokrat postopek pridobivanja sredstev prepustijo podjetjem, ki za svoje delo zaračunavajo določeno provizijo. Ključni element pri pridobivanju sredstev je sam pristop k prijavi projekta. Zelo pomembno je tudi, da bodoči vlagatelji podrobno spremljajo razpise, ki jih v našem primeru objavlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ko je določen razpis odprt, je potrebno v roku oddati prijavo skupaj z vso potrebno razpisno dokumentacijo. Projekti morajo biti tako v skladu z razpisi kot tudi v skladu s strateškimi smernicami Evropske unije.

Ukrepi prve osi Programa razvoja podeželja se nanašajo na izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja. Kmetijstvo je že od nekdaj največji porabnik proračunskih sredstev EU in ker se bruto dodana vrednost kmetijstva iz leta v leto zmanjšuje je še toliko bolj pomembno, da se proračunska sredstva porabijo kar se da racionalno. Iz leta v leto pa na pomenu izgublja tudi gozdarsko-lesarski sektor, in sicer tako v EU kot tudi v Sloveniji. Čeprav gozd pokriva kar 41 % celotne površine EU, je les kot surovina zelo slabo izkoriščen.

Ukrep Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, je eden izmed ukrepov prve osi in je med drugim namenjen tudi mikro podjetjem, ki se ukvarjajo s prvo stopnjo predelave lesa. V prvih treh letih izvajanja Programa razvoja podeželja (2007–2009) je bilo za ta ukrep razpisanih okrog 50 milijonov EUR, do konca leta 2009 pa je bilo od tega zneska porabljenih le okrog 5 milijonov EUR. Razlog za takšen rezultat je prav gotovo tudi posledica že prej omenjenih zapletenih administrativnih postopkov ter tudi slabe obveščenosti javnosti.

Primer dobre prakse črpanja sredstev iz proučevanega ukrepa je podjetje Žagarstvo Volk, ki se že 20 let ukvarja z obdelavo lesa. Zaradi želje po izboljšanju storitev in večje produktivnosti se je lastnik podjetja, Janez Volk, odločil, da bo investiral v kotlovnico na lesno biomaso. Po študiji izvedljivosti investicije v kotlovnico na lesno biomaso je bilo ugotovljeno, da je to z ekonomskega vidika najboljša alternativa, poleg tega pa je tudi v skladu s standardi EU in Kjotskim protokolom. Pridobitev nepovratnih sredstev za investicijo v kurilnico na biomaso je bila za podjetje velikega pomena. Z uspešnim dokončanjem investicije s pomočjo sredstev EU, se bo v prihodnjih letih povečala produktivnost, ekonomičnost in konkurenčnost podjetja. Podjetje je v letu 2010 uspešno zaključilo tudi drugi projekt, financiran s strani EKSRP. Šlo je za investicijo nove linije za razrez lesa, v naslednjem letu pa namerava podjetje investirati še v izgradnjo sušilnice za les, za kar namerava prav tako zaprositi za nepovratna sredstva iz ukrepa 123. Zaradi nepovratnih sredstev EU je podjetje v krajšem času uspelo izpeljati večje število investicij kot v primeru, če bi financiranje temeljilo le na lastnih sredstvih in bančnih posojilih. S tem je podjetje bistveno izboljšalo svoje razvojne možnosti in ob podobnem trendu ter uspešnem kandidiranju na razpisih za EU sredstva v preostalih podjetjih, lahko v prihodnje pričakujemo dvig bruto dodane vrednosti v lesnopredelovalni dejavnosti.

LITERATURA IN VIRI

1. *Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP)*. Najdeno 5. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.arsktrp.gov.si/>
2. Avsec, F. (2006). Financiranje skupne kmetijske politike v predpisih in sodni praksi evropske skupnosti. *Javna uprava*, 42 (4), 839-885.
3. CEI-Bois. (2009). *CEI-Bois Memorandum to the European Institutions [How wood products can help Europe achieve its political objectives while ensuring competitiveness and profitability]*. Najdeno 19. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.cei-bois.org/files/Memorandum%202009%20FINAL_with%20covers.pdf
4. Cunder, T., Erjavec, E., Golež, M., Jerič, D., Juvančič, L., Majcen, B., Markeš, M., Potočnik, J., Rednak, M., Turk, J., Volk & T., Žibrik, N. (1997). *Slovensko kmetijstvo in Evropska unija*. Ljubljana: ČZD Kmečki glas.
5. Čebular, A. & Grahek, U. (2003). *Slovenija v Evropski Uniji [178 odgovorov o vključevanju Slovenije v Evropsko Unijo]*. Ljubljana: Urad vlade RS za informiranje.
6. Erjavec, E., Rednak, M. & Volk, T. (2001). *Pregled kmetijske politike: Slovenija*. Ljubljana: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.
7. Erjavec, E., Mergos, G., Mishev, P. (2002). Agricultural policy for transition and accession to the EU in Slovenia in Bulgaria. V G. Mergos (ur.), *EU Enlargement and the CAP* (str. 43-74). Kiel: Wissenschaftsverlag Vauk Kiel KG.
8. Erjavec, E. (2007). *Tema št. 2: Prihodnost Skupne kmetijske politike v luči evropskih financ – poskus politično-ekonomske analize*. Najdeno 10. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.svrez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/pregled_proracuna_EU/Erjavec.pdf
9. European Commission. (2006). *Fact Sheet [The EU rural development policy 2007–2013]*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
10. European Commission. (2007). *Managing the agriculture budget wisely*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
11. European Commission. (2008). *European Union Public Finance* (4th ed.). Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/budget/library/publications/financial_pub/EU_pub_fin_en.pdf
12. European Commission. (2009). *EU budget 2008 – Financial Report*. Najdeno 26. junija 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_08_en.pdf
13. Eurostat. (2009a). *European Business [Fact and Figures]*. Najdeno 18. aprila 2010 na spletnem naslovu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-BW-09-001/EN/KS-BW-09-001-EN.PDF

14. Eurostat. (2009b). *Europe in Figures [Eurostat yearbook 2009]*. Najdeno 18. aprila 2010 na spletnem naslovu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-CD-09-001/EN/KS-CD-09-001-EN.PDF
15. Eurostat. (2009c). *Forestry statistics*. Najdeno 14. aprila 2010 na spletnem naslovu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-78-09-993/EN/KS-78-09-993-EN.PDF
16. Evropska komisija. (2005). *Sporočilo Svetu o obvladovanju tveganj in kriz v kmetijstvu*. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0074:SL:HTML>
17. Evropska komisija. (2008). *Naložba v našo prihodnost [Finančni okvir Evropske unije za obdobje 2007–2013]*. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/budget/library/publications/financial_pub/investing_2007-2013_sl.pdf
18. Filipič, L., Štern, B., Verhovnik, J. & Zelenič, A. (2007). *Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov*. Maribor: Založba Forum Media.
19. Folmer, C., Keyzer, M.A., Merbis, M.D., Stolwijk, H.J.J. & Veenendaal, P.J.J. (1995). *The common agricultural policy beyond the MacSharry reform*. Amsterdam: Elsevier Science B.V.
20. *Gospodarska zbornica Slovenije*. (GZS). Najdeno 15. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.gzs.si/slo/>
21. Kmetijski inštitut Slovenije. (2005). *Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva v letu 2004*. Najdeno 17. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web?m=36&j=SI>
22. Kmetijski inštitut Slovenije. (2009). *Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva v letu 2008*. Najdeno 17. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.kis.si/datoteke/file/kis/SLO/EKON/Porocilo2008/SpZP-2008-splosno.doc>
23. Massot, A. (2008). *Second pillar of the CAP: rural development policy*. Najdeno 18. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_4.2.5.pdf
24. Milavec, I. (2010). *Položaj slovenske lesnopredelovalne industrije*. (interno gradivo). Ljubljana: GZS Združenje lesne in pohištvene industrije.
25. *Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP)*. Najdeno 5. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.mkgp.gov.si/>
26. *Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP)*. (2008a). *Izplačila skupne kmetijske politike EU in odziv Vlade Ministrstva na stanje v kmetijstvu*. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/Aktualno/08_03_02_Izplacila_SKP_in_odziv_Vlade_RS.pdf
27. *Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)*. (2008b). *Poročilo o napredku za leto 2007*. Najdeno 10. marca 2010 na spletnem naslovu

- http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/saSSo/PRP_2007-2013/Gradiva_publikacije/Letno_porocilo_2007.pdf
28. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). (2009a). *Javni razpis za dodeljevanje sredstev iz naslova ukrepa Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruge*. Najdeno 10. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/saSSo/PRP_2007-2013/2009__ukrepi_PRP/123-gospodarske_druzbe/JR_123_gospodarske_druzbe.pdf
 29. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). (2009b). *Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013 [1. sprememba]*. Najdeno 10. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/PRP/nov09/NSNRP1._sprememba__november_2009__01.pdf
 30. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). (2009c). *Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 [3. sprememba]*. Najdeno 10. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/PRP/dec09/PRP_2007-2013.pdf
 31. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). (2010). *Podatki o javnih razpisih za ukrep 123*. (interno gradivo). Ljubljana: MKGP.
 32. Moussis, N. (2005). *Guide to European policies*. (11th ed.) Rixensart: European Study Service.
 33. Mrak, M., Drobnič, M., Erjavec, E., Mavko, M., Rant, V., Ravnik B., Šušteršič, J., Vajgl, U. & Wostner, P. (2007). *Pregled proračuna EU: priložnost za resno ali za samo navidezno reformo [Poročilo Projektna skupine za reformo proračuna EU]*. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za reformo proračuna EU.
 34. Neal, L. (2007). *The Economics of Europe and the European Union*. Cambridge: Cambridge University Press.
 35. Rednak, M., Volk, T., Erjavec, E., Kavčič, S. (2005). *Analitična podpora pri uveljavljanju reforme SKP na področju neposrednih plačil v Sloveniji [Končno poročilo študije]*. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/Reforma_SPS_KIS__051205.pdf
 36. Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve. (b.l.). *Končno poročilo o pogajanjih o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji s poudarkom na sklepnem delu pogajanj*. Najdeno 4. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/pristop_rs_k_eu/_h9dnms1kvdpmi0s3fe9ngd7r9dhng_.pdf
 37. Uredba Komisije (ES) št. 796/2004 z dne 21. april 2004 o podrobnih pravilih za izvajanje navzkrižne skladnosti, modulacije in integriranega administrativnega in kontrolnega

- systema, predvidenih z Uredbo Sveta (ES) št. 1782/2003 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor v okviru skupne kmetijske politike ter o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete. *Uradni list Evropske unije* št. 141, 30.4.2004, str. 18.
38. Uredbe Komisije (ES) št. 1975/2006 z dne 7. 12. 2006 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 glede izvajanja kontrolnih postopkov in navzkrižne skladnosti v zvezi z ukrepi podpore za razvoj podeželja. *Uradni list Evropske unije* št. 368, 23. 12. 2006, str. 74.
39. Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013. *Uradni list Republike Slovenije* št. 19/2007, 124/2007, 21/2008, 45/2008-ZKme-1, 11/2009.
40. Uredba o ukrepih 1., 2. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013. *Uradni list Republike Slovenije* št. 94/2007, 45/2008-ZKme-1, 73/2008št. 94/2007.
41. Uredba Sveta (ES) št. 1290/2005 z dne 21. 6. 2005 o financiranju skupne kmetijske politike. *Uradni list Evropske unije* št. 209, 11. 8. 2005, str. 1.
42. Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 z dne 25. 6. 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti. *Uradni list Evropske unije* št. 248, 16. 9. 2002.
43. Uredba Sveta (ES) št. 1698/2005 z dne 20. 9. 2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. *Uradni list Evropske unije* št. 277, 21. 10. 2005, str. 1.
44. Zakon o upravnem sporu. *Uradni list Republike Slovenije* št. 105/2006, 26/2007 Skl.US: U-I-69/07-9, 122/2007 Skl.US: U-I-264/05-25, U-I-181/07, Up-2126/07-10, 65/2008 Odl.US: U-I-98/07-27, 119/2008 Odl.US: U-I-69/07-36, 54/2009 Odl.US: Up-1782/08-16, U-I-166/08-8, 107/2009 Odl.US: U-I-147/2008-16, Up-1547/08-17, 14/2010 Odl.US: U-I-303/08-9, 62/2010.
45. Zavod za gozdove Slovenije. Najdeno 14. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.zgs.gov.si/>
46. Zavod za gozdove Slovenije. (2009). *Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih [za leto 2008]*. Najdeno 5. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.zgs.gov.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/LETNA_POROCILA/Porgozd08a_Vlada.pdf
47. Žagarstvo Volk, s.p. (2009). *Vloga za kurilnico na biomaso z opremo* (interno gradivo). Bač: Žagarstvo Volk.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam pogosto uporabljenih kratic	1
Priloga 2: Skupna tržna ureditev Skupne kmetijske politike Evropske Unije	2
Priloga 3: Ukrepi Programa razvoja podeželja v Sloveniji za obdobje 2007–2013.....	3
Priloga 4: Proizvodnja lesa in lesnih proizvodov ter pahištva v EU-27 v letu 2006.....	4
Priloga 5: Struktura dejavnosti Obdelava in predelava lesa ter Proizvodnja pahištva v Sloveniji v obdobju 2002–2008	5
Priloga 6: Pregled posameznega javnega razpisa za ukrep 123 na dan 31. 12. 2009.....	6
Priloga 7: Kotlovnica na lesno biomaso podjetja Žagarstvo Volk.....	7
Priloga 8: Rezultati študije izvedljivosti investicije v kotlovnico na lesno biomaso za podjetje Žagarstvo Volk	8

Priloga 1: Seznam pogosto uporabljenih kratic

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

BDP – Bruto domači proizvod

BDV – Bruto dodana vrednost

BNP – Bruto nacionalni proizvod

EGS – Evropska gospodarska skupnost

EKJS – Evropski kmetijski jamstveni sklad

EKSRP – Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

EKUJS – Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad

EU – Evropska unija

GZS – Gospodarska zbornica Slovenije

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

NSNRP – Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja

OECD – Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj

PRP – Program razvoja podeželja

SKP – Skupna kmetijska politika

Priloga 2: Skupna tržna ureditev Skupne kmetijske politike Evropske Unije

Tabela 1: Skupine skupnih tržnih ureditev Skupne kmetijske politike Evropske Unije

Ukrepi skupnih tržnih ureditev:	Opis
Ukrepi zunanjetrgovinske zaščite	Nastopajo ob uvozu in izvozu kmetijskih in živilskih proizvodov in so namenjeni predvsem dvigu cen na enotnem trgu EU. V to skupino uvrščamo uvozne dajatve, sproščene ali znižane uvozne dajatve za določene količine ter izvozna nadomestila.
Ukrepi za omejevanje proizvodnje	Z njimi skuša EU zmanjšati presežke na notranjih trgih s pomočjo kvot, referenčnih količin in programov prahe. Za najbolj kritične proizvode (mleko, sladkor) so določene nacionalne ali individualne kvote (količine, ki jih ni dovoljeno preseči), kjer država ali pridelovalec ob presežku kvote dobi denarno kazen. Druga oblika kvot je omejevanje števila pravic za posamezna neposredna plačila na državo članico. Podpore pri poljščinah, zato da polja niso posejana z osnovnimi poljščinami, uvrščamo med programe prahe.
Intervencijski ukrepi	V to skupino uvrščamo umike s trga in razne oblike podpore porabi. Z njihovo pomočjo EU sproža dodatno povpraševanje, podpira cenovno raven ter blaži sezonska in ciklična nihanja cen ter obseg ponudbe. Gre za celo vrsto posameznih oblik ukrepov, med katerimi naj omenimo predvsem javni intervencijski odkup in podpore zasebnemu skladiščenju. Med druge oblike mehanizmov uvrščamo še podpore porabi kmetijskih pridelkov.
Neposredna plačila	Pridelovalcem na površino oz. na glavo živali postopoma nadomeščajo cenovne podpore. Neposredna plačila so namenjena ohranjanju dohodkovne ravni. S tem kmetijska politika zagotavlja dohodkovno raven s proračunskimi transferji. Z reformami SKP se neposredna plačila širijo na večino kmetijskih proizvodov.

Vir: A. Čebular & U. Grahek, Slovenija v Evropski uniji [178 odgovorov o vključevanju Slovenije v Evropsko unijo], 2003, str. 109-110.

Priloga 3: Ukrepi Programa razvoja podeželja v Sloveniji za obdobje 2007–2013

Tabela 2: Ukrepi Programa razvoja podeželja v Sloveniji za obdobje 2007–2013

Os 1: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	
(a) <i>Ukrepi za dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu</i>	
Ukrep 111	Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu
Ukrep 112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij
Ukrep 113	Zgodnje upokojevanje kmetov
(b) <i>Ukrepi za prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu in gozdarstvu ter spodbujanje inovativnosti</i>	
Ukrep 121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev
Ukrep 122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov
Ukrep 123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom
Ukrep 125	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva
(c) <i>Ukrepi za izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov</i>	
Ukrep 132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane
Ukrep 133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kakovosti hrane
Ukrep 142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev
Os 2: Izboljšanje okolja in podeželja	
Ukrep 211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih
Ukrep 212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja
Ukrep 214	Kmetijsko okoljska plačila
Os 3: Kakovost življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva	
(a) <i>Ukrepi za diverzifikacijo podeželskega gospodarstva</i>	
Ukrep 311	Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti
Ukrep 312	Podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij
(b) <i>Ukrepi za izboljšanje kakovosti življenja na podeželju</i>	
Ukrep 322	Obnova in razvoj vasi
Ukrep 323	Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja
Os 4: Izvajanje pristopa LEADER	
Ukrep 411, Ukrep 412, Ukrep 413	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij
Ukrep 421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja
Ukrep 432	Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja

Vir: MKGP, Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 [3. sprememba], 2009c, str. 89.

Priloga 4: Proizvodnja lesa in lesnih proizvodov ter pohištva v EU-27 v letu 2006

Tabela 3: Strukturni profil proizvodnje lesa in lesnih proizvodov ter pohištva v EU-27 v letu 2006

	Število podjetij		Dobiček		Dodana vrednost		Število zaposlenih	
	v 1000	v %	v mio EUR	v %	v mio EUR	v %	v 1000	v %
Les in lesni proizvodi	196,9	55,7	133.704	51,5	37.148	49,4	1.268,3	48,5
- Obdelava, predelava in impregniranje lesa	34,2	9,8	36.700	14,1	8.600	11,4	307,0	11,7
- Proizvodnja furnirja in plošč na osnovi lesa	2,6	0,7	24.802	9,6	5.660	7,5	125,6	4,8
- Stavbno mizarstvo in tesarstvo	114,1	32,9	49.600	19,1	16.400	21,8	579,0	22,1
- Lesna embalaža	10,0	2,9	10.569	4,1	2.830	3,8	94,1	3,7
- Drugi proizvodi iz lesa, plute, slame in protja	36,0	10,4	12.033	4,6	3.658	4,9	162,6	6,2
Pohištvo	150,4	43,3	125.695	48,5	38.001	50,6	1.346,3	51,5
Skupaj	347,3	100	259.399	100	75.156	100	2.615,0	100

Vir: Eurostat, *European Business [Fact and Figures]*, 2009a, str. 144 in 308.

Priloga 5: Struktura dejavnosti Obdelava in predelava lesa ter Proizvodnja pohištva v Sloveniji v obdobju 2002–2008

Tabela 4: Strukturni profil dejavnosti Obdelava in predelava lesa ter Proizvodnja pohištva v Sloveniji v obdobju 2002–2008

Dejavnost	Kazalnik	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obdelava in predelava lesa (C16)	Št. podjetij	1.690	1.656	1.649	1.604	1.690	1.680	1.716
	Št. zaposlenih	11.431	11.212	11.088	10.805	10.970	11.336	10.114
	BDV (v 1000 EUR)	138.157	148.667	161.136	161.316	202.224	257.480	220.984
	Dobiček/izguba (v 1000 EUR)	563	-946	8.675	8.341	12.128	48.325	/
Proizvodnja pohištva (C31)	Št. podjetij	1.202	1.153	1.170	1.094	1.110	1.078	1.091
	Št. zaposlenih	12.546	12.335	12.149	11.714	11.535	11.489	11.969
	BDV	166.378	167.629	177.394	179.704	206.602	218.261	199.147
	Dobiček/izguba (v 1000 EUR)	8.945	216	8.231	10.786	9.963	10.012	/
Skupaj (C16 + C31)	Št. podjetij	2.892	2.809	2.819	2.698	2.800	2.758	2.807
	Št. zaposlenih	23.977	23.547	23.237	22.519	22.505	22.825	22.083
	BDV (v 1000 EUR)	304.535	316.296	338.530	341.020	408.826	475.741	420.131
	Dobiček/izguba (v 1000 EUR)	9.508	-730	16.906	19.127	22.091	58.337	/

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2010.

Priloga 6: Pregled posameznega javnega razpisa za ukrep 123 na dan 31. 12. 2009

Tabela 5: Pregled stanja vlog in izplačana sredstva na posameznem javnem razpisu v okviru ukrepa 123 na dan 31. 12. 2009

	Odprtje / zaprtje	Razpisana javna sredstva (v EUR)	Izplačana sredstva (v EUR)	Št. prejetih vlog	Št. izdanih pozitivnih odločb	Št. zavrženih/za vrženih vlog
1. javni razpis *	07. 12. 2007 / 23. 05. 2008	12.979.059	3.800.000	66	51 (od tega GD: 25, Z: 6, SP: 2)	15
2. javni razpis *	25. 07. 2008 / 23. 01. 2009	8.675.644	752.000	17	9	8
3. javni razpis **	20. 03. 2009 / 14. 09. 2009	8.000.000	60.000	66	47	19
4. javni razpis ***	20. 03. 2009 / 04. 06. 2009	20.000.000	207.000	74	62	12
5. javni razpis ***	04. 09. 2009 / 05. 03. 2010	15.000.000	n.p.	58	n.p.	n.p.
6. javni razpis ***	04. 12. 2009 / 31. 01. 2010	10.000.000	n.p.	7	n.p.	n.p.

Legenda:

* - za kmetije, gospodarske družbe, zadrage in samostojne podjetnike

** - za kmetije

*** - za gospodarske družbe, zadrage in samostojne podjetnike

n.p. – na MKGP v letu 2009 za 5. in 6. javni razpis niso izdali odločb

GD – gospodarske družbe

Z – zadrage

SP – samostojni podjetniki

Vir: Interni podatki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2010.

Priloga 7: Kotlovnica na lesno biomaso podjetja Žagarstvo Volk

Slika 1: Zunanost kotlovnice na lesno biomaso podjetja Žagarstvo Volk

Slika 2: Notranjost kotlovnice na lesno biomaso podjetja Žagarstvo Volk

Priloga 8: Rezultati študije izvedljivosti investicije v kotlovnico na lesno biomaso za podjetje Žagarstvo Volk

Tabela 6: Rezultati študije izvedljivosti investicije v kotlovnico na lesno biomaso za podjetje Žagarstvo Volk

Kriterij		Alternativa 1 – brez investicije	Alternativa 2 – kurilno olje	Alternativa 3 – lesna biomasa	Razlika alternativa 3–2
Višina investicije	Vrednost investicije (v EUR)	0	233.434	330.454	107.020
	Čisti poslovni izid v letu 2010 (v EUR)	0	- 5.225	17.330	22.555
Ekonomske koristi	Interna stopnja donosa (v %)	0	0,65	10,84	30,82
	Sedanja vrednost denarnih tokov (v EUR)	0	148.840	431.254	192.414
	Neto sedanja vrednost (v EUR) (diskontna stopnja = 10 %)	0	- 78.334	10.800	89.134
	Relativna neto sedanja vrednost*	0	- 0,3356	0,03268	0,9187
	Doba vračanja naložbe (v letih)	0	Se ne povrne	8,8	/
	Energetski vidik	Energetski vidik – vrsta energenta	+	---	+++
Okoljevarstveni vidik	Okoljevarstveni vidik – emisije v zrak	+++	---	++	++
	Okoljevarstveni vidik – obremenjevanje okolja	--	---	+++	+++
	Okoljevarstveni vidik – posegi v okolje (investicija)	+++	---	+	+

Legenda: + - pozitiven vpliv (večje število pomeni večjo korist)
 -- - negativen vpliv (večje število pomeni več negativnih vplivov)
 * - Relativna neto sedanja vrednost, ki meri neto donos na enoto vrednosti oz. stroškov investicije, predstavlja razmerje med NSV in vrednostjo investicije.

Vir: Interni podatki Žagarstva Volk, 2006.